

DECIZIA (UE) 2016/611 A COMISIEI**din 15 aprilie 2016****privind documentul de referință referitor la cele mai bune practici de management de mediu, indicatorii sectoriali de performanță de mediu și parametrii de excelență pentru sectorul turismului, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS)***[notificată cu numărul C(2016) 2137]***(Text cu relevanță pentru SEE)**

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 761/2001 și a Deciziilor 2001/681/CE și 2006/193/CE ale Comisiei ⁽¹⁾, în special articolul 46 alineatul (1),

întrucât:

- (1) Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 prevede obligația Comisiei de a elabora documente de referință sectoriale pentru anumite sectoare economice, în consultare cu statele membre și alte părți interesate. Documentele de referință sectoriale sunt necesare pentru a sprijini organizațiile să se concentreze mai bine asupra celor mai importante aspecte de mediu dintr-un anumit sector și permit evaluarea, raportarea și îmbunătățirea performanței de mediu a organizațiilor. Acestea trebuie să includă cele mai bune practici de management de mediu, indicatori de performanță de mediu pentru sectoare specifice și, dacă este cazul, parametri de excelență și sisteme de clasificare adecvate care să identifice nivelurile de performanță de mediu în sectoarele în cauză.
- (2) Comunicarea Comisiei „Elaborarea planului de lucru care stabilește o listă orientativă a sectoarelor în vederea adoptării documentelor de referință sectoriale și intersectoriale, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS)” ⁽²⁾ instituie un plan de lucru și o listă indicativă a sectoarelor prioritare pentru adoptarea documentelor de referință sectoriale și intersectoriale, inclusiv sectorul turismului.
- (3) Măsurile prevăzute în prezenta decizie sunt conforme cu avizul comitetului instituit în conformitate cu articolul 49 din Regulamentul (CE) nr. 1221/2009,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Documentul de referință sectorial privind cele mai bune practici de management de mediu, indicatorii sectoriali de performanță de mediu și parametrii de excelență pentru sectorul turismului figurează în anexă.

⁽¹⁾ JO L 342, 22.12.2009, p. 1.

⁽²⁾ JO C 358, 8.12.2011, p. 2.

Articolul 2

Organizațiile înregistrate în sistemul comunitar de management de mediu în sectorul turismului iau în considerare documentul de referință sectorial și, prin urmare, ar trebui:

- să utilizeze elemente relevante din documentul de referință sectorial atunci când elaborează și pun în aplicare propriul sistem de management de mediu având în vedere analizele de mediu;
- să demonstreze în declarațiile lor de mediu modul în care indicatorii relevanți privind performanța de mediu specifici sectorului, cele mai bune practici de management de mediu și parametrii de excelență descriși în documentul de referință sectorial au fost utilizați pentru identificarea măsurilor și acțiunilor și, eventual, pentru stabilirea de priorități în vederea îmbunătățirii propriilor performanțe de mediu.

Articolul 3

Îndeplinirea parametrilor de excelență identificați în documentul de referință sectorial nu este obligatorie pentru organizațiile înregistrate în sistemul comunitar de management de mediu și audit (EMAS), întrucât caracterul voluntar al sistemului de management de mediu și audit lasă evaluarea fezabilității parametrilor de referință, în ceea ce privește costurile și beneficiile, în seama organizațiilor respective.

Prezenta decizie se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles, 15 aprilie 2016.

Pentru Comisie
Karmenu VELLA
Membru al Comisiei

ANEXĂ

CUPRINS

1.	Introducere	30
2.	Domeniul de aplicare	33
3.	Cele mai bune practici de management de mediu, indicatorii de performanță de mediu și parametrii de excelență pentru sectorul turismului	36
3.1.	Aspecte transversale	36
3.1.1.	Punerea în aplicare a sistemului de management de mediu	36
3.1.2.	Gestionarea lanțului de aprovizionare	36
3.2.	Gestionarea destinației turistice	37
3.2.1.	Planuri de dezvoltare strategică a destinației turistice	37
3.2.2.	Conservarea și gestionarea biodiversității	37
3.2.3.	Infrastructură și furnizarea de servicii	38
3.3.	Activitățile tur-operatorilor și ale agențiilor de turism	38
3.3.1.	Reducerea și atenuarea impactului asupra mediului al operațiunilor de transport	38
3.3.2.	Stimularea îmbunătățirii ecologice a furnizorilor de servicii de cazare	39
3.3.3.	Stimularea îmbunătățirii destinației turistice	40
3.3.4.	Dezvoltarea și promovarea pachetelor turistice adecvate și încurajarea unor comportamente turistice mai durabile	40
3.3.5.	Operațiuni administrative și activități de vânzare cu amănuntul eficiente	41
3.4.	Reducerea la minimum a consumului de apă în unitățile de cazare	41
3.4.1.	Monitorizarea, întreținerea și optimizarea sistemului de apă	41
3.4.2.	Accesorii eficiente pentru instalația de apă în spațiile puse la dispoziția oaspeților	42
3.4.3.	Menaj eficient	42
3.4.4.	Optimizarea operațiunilor de spălătorie la scară redusă	43
3.4.5.	Optimizarea operațiunilor de spălătorie externalizate sau la scară largă	43
3.4.6.	Optimizarea gestionării bazinelor	44
3.4.7.	Reciclarea apei pluviale și a apei menajere	44
3.5.	Gestionarea deșeurilor și a apelor reziduale în unitățile de cazare	45
3.5.1.	Prevenirea producerii de deșeuri	45
3.5.2.	Sortarea deșeurilor și trimiterea la reciclare	45
3.5.3.	Tratarea apelor reziduale	45
3.6.	Reducerea la minimum a consumului de energie în unitățile de cazare	46
3.6.1.	Sisteme de monitorizare și gestionare a energiei	46
3.6.2.	Îmbunătățirea anvelopei clădirii	46

3.6.3. Optimizarea sistemelor IVC	47
3.6.4. Aplicații eficiente ale pompelor de căldură și încălzire/răcire geotermală	47
3.6.5. Iluminatul eficient și echipamente electrice	48
3.6.6. Surse de energie regenerabile	48
3.7. Bucătării hoteliere și restaurante	49
3.7.1. Aprovizionarea ecologică cu produse alimentare și băuturi	49
3.7.2. Gestionarea deșeurilor organice	49
3.7.3. Optimizarea operațiunilor de spălare a vaselor, de curățare și de preparare a alimentelor	49
3.7.4. Optimizarea proceselor de gătit, ventilație și refrigerare	50
3.8. Campinguri	50
3.8.1. Educația ecologică a oaspeților	50
3.8.2. Managementul de mediu al spațiilor exterioare	51
3.8.3. Utilizarea eficientă a energiei în zona de camping și introducerea energiei din surse regenerabile	51
3.8.4. Utilizarea eficientă a apei în zona de camping	52
3.8.5. Reducerea la minimum a deșeurilor în zona de camping	52
3.8.6. Bazine naturale	53
4. Indicatori-cheie de performanță de mediu recomandați specifici sectorului	54

1. INTRODUCERE

Prezentul document este un document de referință sectorial, elaborat în conformitate cu articolul 46 din Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS) ⁽¹⁾. Pentru a facilita înțelegerea prezentului document de referință sectorial, introducerea oferă o prezentare a cadrului juridic și a utilizării acestuia.

Documentul de referință sectorial se bazează pe un raport științific și de politică detaliat ⁽²⁾ („Raport privind cele mai bune practici”), elaborat de Institutul pentru Studii Tehnologice Prospective (IPTS), unul dintre cele șapte institute ale Centrului Comun de Cercetare al Comisiei Europene (JRC).

Cadrul juridic relevant

Sistemul comunitar de management de mediu și audit (EMAS) a fost introdus în 1993, în vederea participării voluntare a organizațiilor, prin Regulamentul (CEE) nr. 1836/93 al Consiliului ⁽³⁾. Ulterior, sistemul comunitar de management de mediu și audit a făcut obiectul a două revizuirii importante:

- Regulamentul (CE) nr. 761/2001 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽⁴⁾;
- Regulamentul (CE) nr. 1221/2009.

⁽¹⁾ JO L 342, 22.12.2009, p. 1.

⁽²⁾ Raportul științific și de politică este publicat pe site-ul JRC/IPTS, la următoarea adresă: <http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/TourismBEMP.pdf>. Concluziile privind cele mai bune practici de management de mediu și aplicabilitatea acestora, precum și indicatorii de performanță de mediu specifici identificați și standarde de excelență cuprinse în prezentul document de referință sectorial se bazează pe constatările consemnate în raportul științific și de politică. Toate informațiile de bază, precum și detaliile tehnice figurează în raport.

⁽³⁾ Regulamentul (CEE) nr. 1836/93 al Consiliului din 29 iunie 1993 privind participarea voluntară a întreprinderilor din sectorul industrial la un sistem comunitar de management de mediu și audit (JO L 168, 10.7.1993, p. 1).

⁽⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 761/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 martie 2001 privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS) (JO L 114, 24.4.2001, p. 1).

Un element nou important al ultimei revizuirii, care a intrat în vigoare la 11 ianuarie 2010, este articolul 46 privind elaborarea unor documente de referință sectoriale. Documentele de referință sectoriale trebuie să includă cele mai bune practici de management de mediu, indicatori de performanță de mediu pentru sectoare specifice și, dacă este cazul, parametri de excelență și sisteme de clasificare care identifică nivelurile de performanță.

Modul de înțelegere și de utilizare a prezentului document

Sistemul de management de mediu și audit (EMAS) este un sistem destinat participării voluntare a organizațiilor care se angajează la îmbunătățirea continuă a mediului. În acest cadru, prezentul document de referință sectorial oferă orientări sectoriale specifice pentru sectorul turismului și evidențiază o serie de opțiuni de îmbunătățire și cele mai bune practici.

Documentul a fost elaborat de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene, care a utilizat informații primite de la părțile interesate. Un grup tehnic de lucru, format din experți și părți interesate din domeniu, condus de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene, a discutat și a convenit în cele din urmă cu privire la cele mai bune practici de management de mediu, indicatorii de performanță de mediu sectoriali și parametrii de excelență descriși în prezentul document; în special parametrii au fost considerați a fi reprezentativi pentru nivelurile de performanță de mediu care pot fi atinse de cele mai performante organizații din sector.

Documentul de referință sectorial urmărește să sprijine și să susțină toate organizațiile care intenționează să își îmbunătățească performanțele de mediu, furnizând idei și surse de inspirație, precum și orientări practice și tehnice.

Prezentul document de referință sectorial se adresează, în primul rând, organizațiilor care sunt deja înregistrate în sistemul comunitar de management de mediu și audit; în al doilea rând, organizațiilor care intenționează să se înregistreze în sistemul comunitar de management de mediu și audit în viitor; și, în al treilea rând, tuturor organizațiilor care doresc să afle mai multe informații despre cele mai bune practici de management de mediu în scopul îmbunătățirii propriei performanțe de mediu. În consecință, obiectivul prezentului document este de a sprijini toate organizațiile și actorii din sectorul turismului să se concentreze pe aspectele de mediu relevante, atât cele directe, cât și cele indirecte, și să găsească informații privind cele mai bune practici și indicatorii de performanță de mediu sectoriali adecvați pentru a-și măsura performanța de mediu, precum și parametrii de excelență.

Modul în care documentele de referință sectoriale ar trebui luate în considerare de către organizațiile înregistrate în sistemul comunitar de management de mediu și audit:

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1221/2009, organizațiile înregistrate în sistemul comunitar de management de mediu și audit trebuie să ia în considerare documentele de referință sectoriale la două niveluri diferite:

1. atunci când elaborează și pun în aplicare propriul sistem de management de mediu în contextul analizelor de mediu [articolul 4 alineatul (1) litera (b)];

Aceasta înseamnă că organizațiile ar trebui să utilizeze elementele relevante ale documentului de referință sectorial atunci când își definesc și revizuiesc scopurile și obiectivele de mediu, în conformitate cu aspectele de mediu relevante identificate în politica și analiza de mediu, precum și atunci când decid cu privire la acțiunile care trebuie puse în aplicare pentru a-și îmbunătăți performanța de mediu.

2. atunci când pregătesc declarația de mediu [articolul 4 alineatul (1) litera (d) și articolul 4 alineatul (4)].

Aceasta înseamnă că:

- (a) organizațiile ar trebui să ia în considerare indicatorii de performanță de mediu pentru sectoare specifice relevanți din documentul de referință sectorial atunci când aleg indicatorii ⁽¹⁾ pe care să îi utilizeze pentru propria raportare a performanței de mediu.

⁽¹⁾ Conform anexei IV punctul B litera (e) din Regulamentul EMAS, declarația de mediu conține „o sinteză a datelor disponibile cu privire la performanța organizației în raport cu obiectivele și țintele sale de mediu corespunzătoare impactului semnificativ asupra mediului. Raportarea se face pe baza indicatorilor principali, precum și alți indicatori relevanți existenți în ceea ce privește performanța de mediu, în conformitate cu secțiunea C”. Anexa IV – secțiunea C prevede că „de asemenea, fiecare organizație prezintă rapoarte anuale cu privire la performanțele sale referitoare la aspecte de mediu cu caracter specific, astfel cum au fost identificate în declarația de mediu și, după caz, ia în considerare documente sectoriale de referință, în conformitate cu articolul 46”.

Atunci când aleg setul de indicatori pentru raportare, acestea ar trebui să țină seama de indicatorii recomandați în documentul de referință sectorial corespunzător și de relevanța acestora în ceea ce privește aspectele de mediu semnificative identificate de organizație în analiza sa de mediu. Indicatorii trebuie să fie luați în considerare numai dacă sunt relevanți pentru aspectele de mediu care sunt considerate ca fiind cele mai semnificative în analiza de mediu;

- (b) organizațiile ar trebui să menționeze în declarația de mediu modul în care au fost luate în considerare cele mai bune practici de management de mediu și, dacă este cazul, parametrii de excelență.

Acestea ar trebui să descrie modul în care cele mai bune practici de management de mediu și parametrii de excelență relevanți (care oferă un indicator a nivelului performanței de mediu care este obținut de către cei mai buni executanți) au fost utilizați pentru identificarea măsurilor și a acțiunilor și, eventual, pentru stabilirea priorităților în vederea îmbunătățirii (în continuare) a performanței de mediu. Cu toate acestea, punerea în aplicare a celor mai bune practici de management de mediu sau respectarea parametrilor de excelență identificați nu este obligatorie, întrucât caracterul voluntar al sistemului de management de mediu și audit lasă evaluarea fezabilității parametrilor și a punerii în aplicare a celor mai bune practici, în ceea ce privește costurile și beneficiile, în seama organizațiilor.

La fel ca în cazul indicatorilor de performanță de mediu, relevanța și aplicabilitatea celor mai bune practici de management de mediu și a parametrilor de excelență ar trebui evaluate de către organizație având în vedere aspectele de mediu semnificative identificate de organizație în analiza sa de mediu, precum și aspectele tehnice și financiare.

Elementele din documentul de referință sectorial (indicatorii, cele mai bune practici de management de mediu sau parametrii de excelență) care nu sunt considerate relevante în ceea ce privește aspectele de mediu semnificative identificate de o organizație în analiza sa de mediu nu ar trebui să fie raportate sau descrise în declarația de mediu.

Participarea la sistemul comunitar de management de mediu și audit este un proces continuu. Aceasta înseamnă că, de fiecare dată când o organizație plănuiește să își îmbunătățească performanța de mediu (și își revizuieste performanța de mediu), aceasta trebuie să consulte documentul de referință sectorial pe teme specifice, care oferă o sursă de inspirație cu privire la aspectele care pot face obiectul unei abordări progresive în viitor.

Verificatorii de mediu din cadrul sistemului comunitar de management de mediu și audit verifică măsura și modul în care organizația a luat în considerare documentul de referință sectorial atunci când și-a pregătit declarația de mediu [articolul 18 alineatul (5) litera (d) din Regulamentul (CE) nr. 1221/2009].

Aceasta înseamnă că, atunci când desfășoară un audit, verificatorii de mediu acreditați vor avea nevoie de dovezi din partea organizației cu privire la modul în care au fost selectate și luate în considerare elementele relevante din documentul de referință sectorial, având în vedere analizele de mediu. Verificatorii de mediu nu verifică respectarea parametrilor de excelență descriși, ci dovezile privind modul în care documentul de referință sectorial a fost utilizat ca ghid pentru a identifica indicatorii și măsurile voluntare corespunzătoare pe care organizația le poate pune în aplicare pentru a-și îmbunătăți performanța de mediu.

Având în vedere caracterul voluntar al sistemului comunitar de management de mediu și audit și al documentului de referință sectorial, nu ar trebui să se impună sarcini disproporționate asupra organizațiilor cu privire la furnizarea unor astfel de dovezi. În special, verificatorii nu vor solicita o justificare individuală pentru fiecare dintre cele mai bune practici, indicatorii de performanță de mediu specifici sectorului și parametrii de excelență care sunt prevăzuți în documentul de referință sectorial și care nu sunt considerați relevanți de către organizație având în vedere analiza sa de mediu. Cu toate acestea, verificatorii ar putea sugera elementele suplimentare relevante de care organizația să țină seama în viitor ca o dovadă în plus a angajamentului său în sensul îmbunătățirii continue a performanței de mediu.

Structura documentului de referință sectorial

Prezentul document conține patru capitole. Capitolul 1 oferă o introducere la contextul juridic al sistemului comunitar de management de mediu și audit și descrie modul de utilizare a prezentului document, în timp ce capitolul 2 definește domeniul de aplicare a prezentului document de referință sectorial. Capitolul 3 descrie, pe scurt, o serie de cele mai bune practici de management de mediu și oferă informații privind aplicabilitatea acestora, atât în general, cât și la nivelul IMM-urilor. În cazul în care pentru o bună practică de management de mediu specifică se pot formula anumiți indicatori de performanță de mediu și parametri de excelență, aceștia sunt, de asemenea, menționați. Unii indicatori și parametri de referință sunt relevanți pentru mai multe bune practici de management de mediu și, prin urmare, se repetă ori de câte ori este cazul.

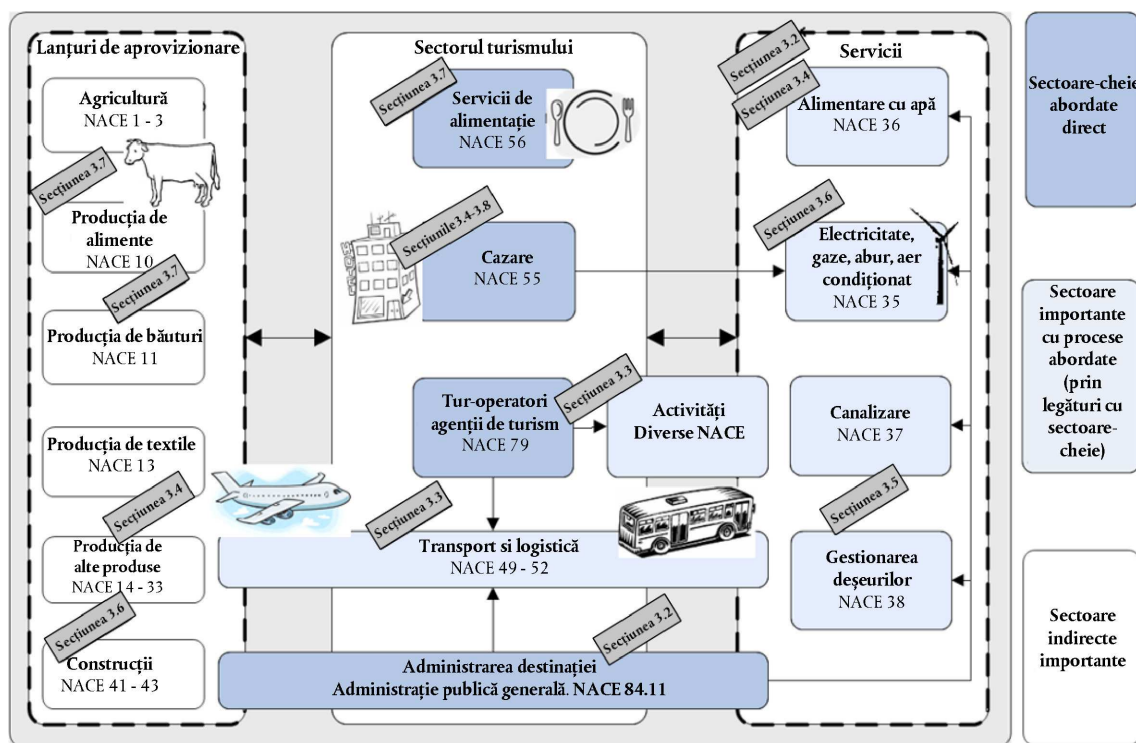
În cele din urmă, capitolul 4 prezintă un tabel cuprinzător cu o selecție a celor mai relevanți indicatori de performanță de mediu, explicațiile asociate și parametrii de excelență aferenți.

2. DOMENIUL DE APLICARE

Prezentul document abordează unele dintre activitățile specificate în secțiunea I 55-56 „Activități legate de cazare și restaurante”, secțiunea N 79 „Activitățile agențiilor de turism, tur-operatorilor, servicii de rezervare și activități asociate” și secțiunea 84.11 „Activități de administrație publică generală” din anexa I la Regulamentul (CE) 1893/2006 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽¹⁾ (NACE Rev. 2).

Prezentul document de referință sectorial se referă, în principal, la cele mai bune practici de management de mediu în cadrul organizațiilor care oferă servicii de cazare și alimentație sau care administrează destinații turistice și oferă sau rezervă curse, cazare sau activități de turism (agenți de turism și tur-operatori) ⁽²⁾. Furnizorii de servicii de cazare pentru turiști și de servicii de camping sunt invitați să consulte dispozițiile relevante referitoare la eticheta ecologică a UE ⁽³⁾. Administratorii de destinații turistice pot face referire, de asemenea, la alte inițiative ale UE care promovează gestionarea durabilă a turismului, cum ar fi, printre altele, sistemul european de indicatori de turism (ETIS) ⁽⁴⁾.

Actorii menționați mai sus sunt interconectați cu o varietate de alte sectoare, astfel cum se arată în diagrama lanțului valoric din domeniul turismului de mai jos. În ceea ce privește turismul ca produs, activitățile la care un turist participă în timpul unei vacanțe constituie, de asemenea, o parte importantă a lanțului valoric din domeniul turismului și prezintă un interes potențial pentru mediu. Cu toate acestea, astfel de activități sunt menționate în prezentul document de referință sectorial doar în măsura în care pot fi influențate de administratorii destinației turistice și de tur-operatorii.

Imagine de ansamblu asupra lanțului valoric din sectorul turismului

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) 1893/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 de stabilire a Nomenclatorului statistic al activităților economice NACE a doua revizuire și de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3037/90 al Consiliului, precum și a anumitor regulamente CE privind domenii statistice specifice (JO L 393, 30.12.2006, p. 1).

⁽²⁾ Prezentul document nu vizează în mod direct sectorul croazierelor. Cu toate acestea, o serie din bunele practici de management de mediu descrise pot fi aplicabile de asemenea, într-o anumită măsură, în cazul croazierelor.

⁽³⁾ <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>.

⁽⁴⁾ ETIS este un set de instrumente de gestionare și informare, conceput pentru a contribui la destinație la monitorizarea și măsurarea propriilor performanțe în ceea ce privește turismul durabil în comparație cu obiectivele proprii. Informații suplimentare sunt disponibile la: http://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators/index_en.htm.

În tabelul de mai jos sunt prezentate principalele aspecte de mediu și presiunile asupra mediului asociate generate de serviciile turistice. Aceste aspecte de mediu au fost selectate ca fiind cele mai relevante în sector. Cu toate acestea, aspectele de mediu care urmează să fie gestionate de către anumite organizații ar trebui să fie evaluate de la caz la caz.

**Activități desfășurate în organizațiile de turism (hoteluri, campinguri, restaurante și tur-operatori)
și aspectele de mediu și presiunile asupra mediului asociate**

Serviciu/activitate	Principalele aspecte de mediu	Principalele presiuni asupra mediului
Administrație	<ul style="list-style-type: none"> — administrarea biroului — recepție clienți 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul de energie, apă și materiale (în principal, hârtie) — generarea de deșeuri municipale (cantități mari de hârtie) și deșeuri periculoase (de exemplu, cartușe de toner)
Servicii tehnice	<ul style="list-style-type: none"> — producerea de apă caldă și încălzirea/răcirea spațiilor — iluminat — ascensoare — bazine de înot — zone verzi — dezinsecție și deratizare — reparații și întreținere 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul de energie și apă — consumul unei game de produse periculoase — în unele cazuri, utilizarea de CFC și HCFC ca agenți de răcire ⁽¹⁾ — emisii în aer (poluanți atmosferici, gaze cu efect de seră) — generarea unei game largi de tipuri de deșeuri potențial periculoase, cum ar fi containere goale de la substanțe chimice — generarea de ape uzate
Restaurant/bar	<ul style="list-style-type: none"> — mic dejun, prânz, cină — băuturi și gustări 	<ul style="list-style-type: none"> — presiuni asupra lanțului de aprovizionare (a se vedea „cumpărare”) — consumul de energie, apă și materii prime — generarea de deșeuri municipale (în special, deșeuri alimentare și deșeuri de ambalaje)
Bucătărie	<ul style="list-style-type: none"> — conservarea alimentelor — prepararea alimentelor — spălarea vaselor 	<ul style="list-style-type: none"> — presiuni asupra lanțului de aprovizionare (a se vedea „cumpărare”) — consumul semnificativ de energie și apă — generarea de deșeuri municipale (în special, deșeuri alimentare și deșeuri de ambalaje) — generarea de deșeuri de ulei vegetal — generarea de mirosuri
Utilizarea camerei	<ul style="list-style-type: none"> — utilizarea de către oaspeți — produse pentru uzul oaspeților — menaj 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul de energie, apă și materii prime — utilizarea unei game largi de produse periculoase — generarea de deșeuri de ambalaje și cantități mici de deșeuri municipale — generarea de ape uzate
Spălătorie	<ul style="list-style-type: none"> — spălarea și călcarea hainelor oaspeților — spălarea și călcarea prosoapelor, a lenjeriei de pat etc. 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul semnificativ de energie și apă — utilizarea de produse periculoase — generarea de ape uzate

Serviciu/activitate	Principalele aspecte de mediu	Principalele presiuni asupra mediului
Cumpărare	<ul style="list-style-type: none"> — selecția de produse și furnizori — depozitare de produse 	<ul style="list-style-type: none"> — presiuni asupra lanțului de aprovizionare (ocuparea terenurilor, degradarea sau distrugerea ecosistemelor, perturbarea faunei sălbatice, consumul de energie și de apă, emisii în aer – poluanți atmosferici și gaze cu efect de seră –, emisii în apă, generarea de deșeuri) — generarea de deșeuri de ambalaje — scurgeri de substanțe periculoase
Activități	<ul style="list-style-type: none"> — activități în interior — activități în aer liber 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul de energie, apă și materii prime — impactul local asupra ecosistemelor — zgomot — generarea de deșeuri municipale — presiuni asupra infrastructurii (a se vedea „Clădiri și construcții”)
Transporturi	<ul style="list-style-type: none"> — transportul oaspeților — transportul angajaților — transport asigurat de către furnizori 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul de energie (combustibil) — emisii în aer — presiuni asupra infrastructurii (a se vedea „Clădiri și construcții”)
Servicii suplimentare	<ul style="list-style-type: none"> — servicii medicale, supermarketuri, magazine de suveniruri, spa și wellness, salon de coafură etc. 	<ul style="list-style-type: none"> — consumul de energie, apă și materii prime — generarea de deșeuri municipale și anumite tipuri de deșeuri periculoase (de exemplu, deșeuri sanitare)
Clădiri și construcții	<ul style="list-style-type: none"> — dezvoltarea de zone sau servicii noi — renovarea zonelor sau a serviciilor existente 	<ul style="list-style-type: none"> — ocuparea terenurilor — degradarea sau distrugerea ecosistemelor — perturbarea faunei sălbatice — consumul de energie și apă — consumul semnificativ de materii prime și produse periculoase — generare semnificativă de deșeuri de construcții — generarea de deșeuri periculoase

(¹) CFC și HCFC înseamnă clorofluorocarbura și hidroclorofluorocarbura.

Cele mai bune practici de management de mediu descrise în prezentul document de referință sectorial sunt grupate după cum urmează:

- cele mai bune practici de management de mediu pentru îmbunătățirea aspectelor transversale din sectorul turismului;
- cele mai bune practici de management de mediu pentru îmbunătățirea gestionării destinației turistice (¹);
- cele mai bune practici de management de mediu pentru îmbunătățirea activităților tur-operatorilor și agențiilor de turism;
- cele mai bune practici de management de mediu pentru reducerea la minimum a consumului de apă în unitățile de cazare;

(¹) Gestionarea destinației constă în coordonarea tuturor entităților guvernamentale și private, de regulă, de către un organism public cu sau fără participare privată, concepută să sprijine dezvoltarea turismului într-o destinație prin luarea de decizii strategice, punerea în aplicare de acțiuni de politică, menținerea și promovarea patrimoniului cultural și natural și a atracțiilor, coordonarea de evenimente/festivaluri, creșterea veniturilor pentru proiecte din domeniul turismului, facilitarea cooperării între întreprinderi, asigurarea infrastructurii și prestări de servicii etc.

- cele mai bune practici de management de mediu pentru reducerea la minimum a producției de deșeuri din unitățile de cazare;
- cele mai bune practici de management de mediu pentru reducerea la minimum a consumului de energie în unitățile de cazare;
- cele mai bune practici de management de mediu pentru îmbunătățirea bucătăriilor din restaurante și hoteluri;
- cele mai bune practici de management de mediu pentru îmbunătățirea terenurilor de camping.

Cele mai bune practici de management de mediu acoperă cele mai importante aspecte de mediu ale sectorului.

3. CELE MAI BUNE PRACTICI DE MANAGEMENT DE MEDIU, INDICATORII DE PERFORMANȚĂ DE MEDIU ȘI PARAMETRII DE EXCELENȚĂ PENTRU SECTORUL TURISMULUI

3.1. Aspecte transversale

3.1.1. Punerea în aplicare a sistemului de management de mediu

Cea mai bună practică de management de mediu este de a întreprinde o evaluare a celor mai importante aspecte de mediu directe și indirecte asociate cu organizația, de a aplica indicatorii de performanță relevanți și de a-i compara cu parametrii de excelență relevanți.

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică tuturor actorilor din domeniul turismului, inclusiv administratorilor destinațiilor turistice, tur-operatorilor, furnizorilor de servicii de cazare, furnizorilor de produse alimentare și de băuturi, operatorilor de transport și furnizorilor de activități. De asemenea, această bună practică de management de mediu este pe deplin aplicabilă întreprinderilor mici ⁽¹⁾.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i1) punerea în aplicare a unui sistem de management de mediu (da/nu)	<p>(b1) se utilizează indicatori adecvați pentru monitorizarea continuă a tuturor aspectelor de performanță de mediu relevante, inclusiv aspecte indirecte și mai greu de măsurat, cum ar fi impactul asupra biodiversității.</p> <p>(b2) toți membrii personalului sunt informați cu privire la obiectivele de mediu și formarea privind acțiunile relevante de management de mediu.</p> <p>(b3) cele mai bune practici de management de mediu sunt puse în aplicare, dacă este cazul.</p>

3.1.2. Gestionarea lanțului de aprovizionare

Cea mai bună practică de management de mediu este de a analiza lanțurile de aprovizionare pentru produsele și serviciile utilizate de organizație pentru a identifica localitățile afectate puternic de poluare din lanțul de aprovizionare având în vedere întregul lanț valoric și pentru a identifica punctele de control relevante (de exemplu, selecția produselor, evitarea, achizițiile publice ecologice, criteriile privind furnizorul) care pot fi utilizate pentru a reduce la minimum impactul de mediu asupra întregului lanț valoric.

⁽¹⁾ O întreprindere mică este definită ca fiind o întreprindere care are sub 50 de angajați și a cărei cifră anuală de afaceri și/sau al cărei bilanț anual total nu depășește 10 milioane EUR (Recomandarea 2003/361/CE a Comisiei).

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică tuturor actorilor din domeniul turismului, inclusiv administratorilor destinațiilor turistice, tur-operatorilor, furnizorilor de servicii de cazare, furnizorilor de produse alimentare și de băuturi, operatorilor de transport și furnizorilor de activități. De asemenea, această bună practică de management de mediu este pe deplin aplicabilă întreprinderilor mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i2) procentajul de produse și servicii care respectă anumite criterii de mediu (%)	<p>(b4) organizația a aplicat abordarea bazată pe ciclul de viață pentru a identifica principalele opțiuni de îmbunătățire pentru toate lanțurile principale de aprovizionare, care iau în considerare localitățile afectate puternic de poluare.</p> <p>(b5) ≥ 97 % din produsele chimice (în funcție de cantitatea de substanță activă sau volumul achiziționat) utilizate în spații hoteliere și de restaurant sunt certificate în conformitate cu o etichetă ecologică ISO de tip I ⁽¹⁾ (sau se poate dovedi a fi cea mai ecologică opțiune disponibilă).</p> <p>(b6) ≥ 97 % din întreaga cantitate de lemn, hârtie și carton achiziționată de unitățile de cazare și restaurante este reciclată sau certificată ecologic (cu etichetă ecologică, FSC, PEFC).</p>

(1) Ca parte din seria de standarde de mediu ISO 14000, Organizația Internațională de Standardizare a elaborat o subserie (ISO 14020) specifică etichetării ecologice, care acoperă trei tipuri de sisteme de etichetare. În acest context, o etichetă ecologică „tip I” este o etichetă bazată pe criterii multiple dezvoltată de un terț. Exemple în acest sens sunt, la nivelul UE, „eticheta ecologică a UE” sau, la nivel național sau multilateral, „Blaue Engel”, „Eticheta ecologică austriacă” și „Nordic Swan”.

3.2. Gestionarea destinației turistice

3.2.1. Planuri de dezvoltare strategică a destinației turistice

Cea mai bună practică de management de mediu este de a institui o unitate sau organizație responsabilă cu dezvoltarea durabilă strategică a destinației turistice care coordonează departamentele și părțile interesate relevante să pună în aplicare măsuri specifice în cadrul unui plan privind destinațiile turistice.

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică tuturor destinațiilor turistice, fie de către unități din cadrul structurilor guvernamentale responsabile cu gestionarea destinației sau de organizații publice-private de gestionare a destinației turistice. Această bună practică de management de mediu se aplică, de asemenea, administrațiilor publice mici și întreprinderilor mici implicate în gestionarea destinației turistice.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i3) punerea în aplicare a unui plan privind destinația turistică durabilă (da/nu)	(b7) punerea în aplicare a unui plan privind destinația turistică care: (i) acoperă întreaga zonă a destinației turistice; (ii) implică coordonarea între toate entitățile guvernamentale și private relevante; (iii) abordează principalele provocări de mediu din cadrul destinației.

3.2.2. Conservarea și gestionarea biodiversității

Cea mai bună practică de management de mediu este de a monitoriza starea biodiversității pe teritoriul destinației turistice și de a pune în aplicare un plan de gestionare și conservare a biodiversității care protejează și consolidează biodiversitatea totală pe teritoriul destinației, de exemplu, prin dezvoltarea de restricții și măsuri compensatorii.

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică tuturor destinațiilor turistice. Destinațiile cu valoare naturală ridicată ar trebui să conserve biodiversitatea, în timp ce destinațiile cu valoare naturală scăzută ar trebui să ia măsuri de sporire a biodiversității. Această bună practică de management de mediu se aplică, de asemenea, întreprinderilor mici implicate în gestionarea destinației turistice.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i4) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a biodiversității (da/nu)	(b8) reducerea la minimum și compensarea oricărei biodiversități dislocate prin dezvoltarea turismului astfel încât biodiversitatea la nivelul destinației să fie menținută sau sporită în zonele de mare valoare naturală și sporită în zonele degradate.
(i5) abundența speciei în zona de destinație	
(i6) zonă protejată (hectare sau procent din suprafața totală a destinației turistice)	

3.2.3. Infrastructură și furnizarea de servicii

Cea mai bună practică de management de mediu este de a garanta că serviciile de mediu asigurate pe teritoriul destinației turistice, în special alimentarea cu apă, tratarea apelor reziduale, gestionarea deșeurilor (în special, măsurile de reciclare), precum și transportul public/gestionarea traficului sunt suficiente pentru a face față într-o perioadă de cerere maximă în sezonul turistic de vârf într-o manieră durabilă.

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică tuturor destinațiilor turistice. Aceasta se referă la buna gestionare de către administrațiile publice în general, dar este relevantă în special în cazul în care turismul generează cereri de sezon și cereri suplimentare mari de servicii. Această bună practică de management de mediu se aplică, de asemenea, administrațiilor publice locale mici și întreprinderilor mici implicate în gestionarea destinației turistice sau în furnizarea de servicii de mediu necesare la o destinație turistică.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i7) consumul zilnic de apă per oaspete (l/oaspete-zi)	(b9) serviciile, inclusiv de transport public, alimentarea cu apă, tratarea apelor reziduale și reciclarea deșeurilor, sunt concepute pentru a face față vârfului de cerere și pentru a asigura durabilitatea turismului pe teritoriul destinației turistice.
(i8) procentul de ape reziduale trimise pentru tratare secundară sau terțiară (%)	
(i9) procentul de deșeuri municipale solide trimise spre reciclare sau digestie anaerobă (%)	(b10) ≥ 95 % din apele reziduale produse la destinația turistică beneficiază cel puțin de un tratament secundar sau terțiar pentru descărcare în ape receptoare sensibile, inclusiv în timpul sezonului turistic de vârf.
(i10) procentul de călătorii efectuate cu mijloace de transport public, pe jos și cu bicicleta în cadrul destinației de către turiști (%)	(b11) ≥ 95 % din deșeurile municipale solide sunt deviate de la depozitarea la groapa de gunoi și trimise spre reciclare sau digestie anaerobă.
(i11) procentul din cererea finală de energie acoperită de energia din surse regenerabile produsă la fața locului (%)	(b12) consumul mediu pe apă al turiștilor ≤ 200 l/oaspete-zi.
	(b13) transportul public, mersul pe jos și mersul cu bicicleta reprezintă ≥ 80 % din deplasările efectuate de către turiști în cadrul destinațiilor urbane.

3.3. Activitățile tur-operatorilor și ale agențiilor de turism

3.3.1. Reducerea și atenuarea impactului asupra mediului al operațiunilor de transport

Cea mai bună practică de management de mediu este de a pune în aplicare „opțiunea de editare” a pachetelor oferite pentru a evita zborurile inutile (și anume, zboruri care pot fi înlocuite în mod eficient cu transportul pe uscat sau pe apă), de a selecta furnizorii de servicii de transport foarte eficienți din punct de vedere energetic (companii aeriene, autobuze/autocare, feriboturi, nave, ambarcațiuni) și de a compensa toate emisiile de gaze cu efect de seră utilizând

sisteme de compensare certificate. Pentru societățile care desfășoară propriile operațiuni de transport, cea mai bună practică de management de mediu este de a pune în aplicare măsuri de eficiență energetică pentru parcurile auto (deținute sau furnizate), inclusiv achiziții publice ecologice ale celor mai eficiente vehicule cu niveluri scăzute de emisii, modernizarea aeronavelor și a autocarelor/autobuzelor cu opțiuni de economisire a energiei precum winglet și de a optimiza operațiunile (de exemplu, maximizarea nivelurilor de încărcare).

Aplicabilitate

„Opțiunea de editare” a pachetelor de servicii de călătorie și reducerea călătoriilor cu avionul se aplică tuturor tur-operatorilor și agențiilor de turism, inclusiv întreprinderilor mici.

Măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice a transportului și de reducere a emisiilor în aer sunt direct aplicabile tur-operatorilor având control asupra propriilor parcuri auto și sunt aplicabile sub formă de criterii de selecție și criterii contractuale pentru tur-operatorii care încheie un contract pentru servicii de transport. Această bună practică de management de mediu se aplică, de asemenea, cu unele limitări, întreprinderilor mici, întrucât gradul lor de influență asupra aeronavelor este, de regulă, foarte limitat, însă acestea își pot controla propriile mijloace de transport terestru/pe apă.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i12) evitarea zborurilor inutile (da/nu)	(b14) tur-operatorii nu oferă zboruri spre: (i) destinații situate la o distanță mai mică de 700 km; (ii) destinații situate la o distanță de până la 2 000 km pentru o ședere cu o durată mai mică de opt zile, sau (iii) destinații situate la o distanță mai mare de 2 000 km pentru o ședere cu o durată mai mică de 14 zile.
(i13) emisii de gaze cu efect de seră specifice sectorului transporturilor (kg CO ₂ /pasager-km)	
(i14) procentul de emisii de gaze cu efect de seră cauzate de transporturi compensate cu credite de carbon certificate (%)	
	(b15) flota de aeronave a tur-operatorului atinge o medie a consumului specific de combustibil ≤ 2,7 litri per 100 pasageri-km.
	(b16) consumul mediu de combustibil al parcului de autocare sau autobuze este de ≤ 0,75 litri per 100 pasageri-km și cel puțin 90 % din parcul de vehicule sunt conforme cu norma EURO V sau funcționează pe bază de sisteme alternative de combustibil.
	(b17) emisiile de gaze cu efect de seră cauzate de transporturi din toate pachetele vândute sunt compensate automat prin investiția directă în proiecte de evitare a emisiilor de gaze cu efect de seră sau prin achiziționarea de credite de carbon certificate.

3.3.2. Stimularea îmbunătățirii ecologice a furnizorilor de servicii de cazare

Cea mai bună practică de management de mediu este de a solicita sau a încuraja certificarea de mediu a furnizorilor de cazare sau de a solicita respectarea unor criterii ecologice specifice sau de a solicita raportarea performanțelor de mediu care poate fi utilizată pentru realizarea analizei comparative a acestora.

Aplicabilitate

Toți tur-operatorii pot aplica această bună practică de management de mediu. Ar putea fi mai ușor pentru micii tur-operatori să selecteze furnizori pe baza certificării de mediu furnizate de către terți, iar pentru marile agenții de turism să aplice propriile criterii și/sau un proces de analiză comparativă. Această bună practică de management de mediu se aplică întreprinderilor mici, cu unele limitări, întrucât poate fi dificil să se stabilească criterii privind furnizorii, însă întreprinderile mici pot utiliza certificate de mediu existente (ar trebui să se acorde prioritate unei certificări verificate furnizate de către terți, cum ar fi eticheta ecologică a UE) pentru a selecta furnizorii.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i15) procentul de furnizori de servicii de cazare (în funcție de oaspete-noapți sau valoare vândută) care respectă criteriile specifice de mediu (%)	(b18) ≥ 90 % din furnizorii de servicii de cazare, pe baza valorii vânzărilor sau a șederilor peste noapte, respectă un set de cerințe de mediu (de preferință recunoscute prin certificarea furnizată de către un terț).

3.3.3. Stimularea îmbunătățirii destinației turistice

Cea mai bună practică de management de mediu este de a stimula îmbunătățirea ecologică a destinațiilor turistice prin mobilizarea unei performanțe de mediu îmbunătățite din partea organizațiilor de furnizori locali și de la organizații și autorități de gestionare a destinațiilor turistice, precum și prin punerea în aplicare directă a unor sisteme de îmbunătățire precum refacerea habitatelor în cadrul principalelor destinații turistice.

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică direct tur-operatorilor mai mari. Întreprinderile mici pot să își coordoneze acțiunile prin intermediul clusterelor sau consorțiilor sau în parteneriat public-privat cu autoritățile locale/regionale.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i16) procentul de servicii care fac obiectul îmbunătățirii ecologice în cadrul destinației turistice (%)	(b19) tur-operatorul stimulează îmbunătățirea ecologică a destinației prin: (i) îmbunătățirea performanței lanțului de aprovizionare; (ii) influențarea gestionării destinației; (iii) programe de îmbunătățire directă.
(i17) participarea la proiecte de îmbunătățire ecologică la locul destinației turistice (da/nu)	

3.3.4. Dezvoltarea și promovarea pachetelor turistice adecvate și încurajarea unor comportamente turistice mai durabile

Cea mai bună practică de management de mediu este de a dezvolta și a promova pachete turistice care exclud opțiunile cele mai dăunătoare pentru mediu și includ opțiuni de transport, cazare și activități de prim rang în materie de mediu. În plus, tur-operatorii și agențiile de turism ar trebui să furnizeze clienților informații privind impactul asupra mediului al pachetelor turistice și ar trebui să transmită mesaje atractive și pozitive specifice privind acțiunile durabile și responsabile care pot fi întreprinse de către clienți atunci când aleg o destinație și merg în vacanță, pentru a-și reduce la minimum impactul asupra mediului.

Aplicabilitate

Toți tur-operatorii, inclusiv întreprinderile mici, pot să pună în aplicare măsuri prevăzute în această bună practică de management de mediu.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i18) procentul de circuite durabile de prim rang (de exemplu, cu etichetă ecologică) vândute (în funcție de valoare) (%)	(b20) tur-operatorul promovează pachete de turism durabil în materiale publicitare tradiționale. (b21) pachetele turistice durabile de prim rang (de exemplu, eticheta ecologică austriacă pentru pachetele turistice) reprezintă o cotă din vânzări de $\geq 10\%$. (b22) tur-operatorul utilizează metode de comunicare și comercializare eficiente pentru a încuraja alegeri mai durabile în procesul de selecție a pachetelor turistice. (b23) tur-operatorul oferă tuturor clienților săi informații specifice fiecărei destinații și informații care vizează creșterea gradului de sensibilizare pentru promovarea unui comportament durabil la destinație.

3.3.5. Operațiuni administrative și activități de vânzare cu amănuntul eficiente

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum utilizarea resurselor, în special hârtie sau cerneală, pentru publicitate și operațiuni administrative, de a selecta materiale și servicii certificate din punct de vedere ecologic (de exemplu, servicii de tipărire) și de a asigura eficiența energetică ⁽¹⁾ și utilizarea eficientă a apei în toate operațiunile administrative și activitățile de vânzare cu amănuntul.

Aplicabilitate

Această bună practică de management de mediu se aplică tuturor tur-operatorilor.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i19) consumul de hârtie per client (g/client)	(b24) articole de birou și materiale promoționale sub formă tipărită: (i) se evită ori de câte ori este posibil; (ii) se utilizează 100 % hârtie reciclată sau certificată ecologic (de exemplu, cu etichetă ecologică, FSC, PEFC); (iii) sunt imprimate utilizând servicii de tipărire certificate ecologic (de exemplu EMAS, ISO 14001). (b25) se pun în aplicare planuri de gestionare a energiei și a gazelor cu efect de seră și se raportează energia și emisiile de gaze cu efect de seră generate de activități administrative și de vânzare cu amănuntul, exprimate sub forma per m ² de spațiu de birouri și spațiu comercial pe an și pe client. (b26) consumul de apă este ≤ 2,0 m ³ per angajat pe an.
(i20) certificarea ecologică a hârtiei și a activităților de tipărire (da/nu)	
(i21) emisiile specifice de CO ₂ din operațiuni administrative și activități de vânzare cu amănuntul (kg CO ₂ /client sau CO ₂ /m ² an)	
(i22) consumul anual de apă în clădirile de birouri pe angajat (l/angajat-an)	

3.4. Reducerea la minimum a consumului de apă în unitățile de cazare

3.4.1. Monitorizarea, întreținerea și optimizarea sistemului de apă

Cea mai bună practică de management de mediu este de a desfășura un audit al consumului de apă și de a monitoriza consumul de apă în procesele și domeniile majore de consum de apă (și anume, sub-contorizare) pentru a identifica posibilitățile de îmbunătățire a eficienței și pentru a se asigura că toate echipamentele sunt întreținute prin inspecții periodice corespunzătoare, inclusiv în timpul prestării serviciilor de menaj.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici. Cu toate acestea, este posibil să nu fie necesară montarea de sub-contoare în unitățile mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i23) consumul de apă per oaspete-noapte (l/oaspete-noapte)	(b27) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a apei specific locului care include: (i) sub-contorizarea și analiza comparativă a tuturor proceselor și domeniilor majore de consum de apă; (ii) inspecția și întreținerea periodică a aparatelor și a „punctelor de scurgere” din sistemul de apă. (b28) consumul total de apă ≤ 140 l/oaspete-noapte în hoteluri complet deservite și ≤ 100 l/oaspete-noapte în unități de cazare în care majoritatea băilor sunt utilizate în comun (de exemplu, cămine pentru tineri).

⁽¹⁾ Acest lucru poate fi realizat în cadrul punerii în aplicare a unui sistem de gestionare a energiei în conformitate cu ISO 50001.

3.4.2. Accesorii eficiente pentru instalația de apă în spațiile puse la dispoziția oaspeților

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala accesoriile eficiente pentru instalația de apă, inclusiv robinete prin pulverizare cu debit redus și dușuri termostatate cu debit redus, toalete cu debit redus al jetului de apă și toalete cu jet dublu și pisoare fără apă. Între timp, se pot monta aeratoare la accesoriile existente.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici. În cazul în care renovările au avut loc recent, măsuri precum montarea de aeratoare sunt aplicabile în continuare.

Indicator de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i23) consumul de apă per oaspete-noapte (l/oaspete-noapte)	(b29) consumul de apă și consumul de energie asociat pentru încălzirea apei ≤ 100 l și 3,0 kWh per oaspete-noapte și, respectiv, pentru băile de oaspeți en suite.
(i24) consumul de energie pentru încălzirea apei (kWh/oaspete-noapte)	
(i25) debitele dușurilor, robinetelor de baie, jeturilor toaletelor și pisoarele (l/min sau l/jet de apă)	(b30) debitul dușului ≤ 7 l/min, debitul robinetului de baie ≤ 6 l/min (≤ 4 l/min robinete noi), debitul mediu al jetului unei toalete eficiente $\leq 4,5$ l, instalarea de pisoare fără apă.

3.4.3. Menaj eficient

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum cerințele de spălătorie prin achizițiile publice ecologice de lenjerie de pat și prosoape (în ceea ce privește dimensiunea, densitatea, culoarea, materialul) și solicitând sau încurajând oaspeții să reutilizeze lenjerie de pat și prosoapele. De asemenea, cea mai bună practică este de a forma personalul cu privire la punerea în aplicare a unor metode de curățare chimică eficientă și cu un consum eficient de apă și de a achiziționa consumabile certificate ecologic pentru dormitoare și băi.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici. Reducerea la minimum a serviciilor de curățare prin selecția de produse textile de cameră mai eficiente se aplică în mod universal, dar aplicabilitatea reducerii la minimum a serviciilor de curățare încurajând reutilizarea de către oaspeți este limitată în cazul unităților de cazare cu un procent ridicat de oaspeți de o noapte.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i26) cantitatea de rufe generată per oaspete-noapte (kg/oaspete-noapte)	(b31) cel puțin 80 % din lenjeriile de pat sunt confecționate din amestec de bumbac-poliester ⁽¹⁾ sau pânză de in.
(i27) procentul de lenjerie de pat și prosoape reutilizate (%)	
(i28) consumul de produse chimice de curățat și spălat vase în ceea ce privește ingredientele active pe oaspete-noapte (g/oaspete-noapte)	(b32) cel puțin 80 % din produsele textile de dormitor au primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE) sau sunt organice.
(i29) procentul de produse chimice și materiale textile cu etichetă ecologică ISO de tip I (%)	(b33) consumul de produse chimice de curățat și de spălat vase (cu excepția detergenților de rufe, a detergenților speciali și a produselor chimice pentru bazine) este de ≤ 10 grame de ingrediente chimice active pe oaspete-noapte.
	(b34) reducerea volumului de rufe prin reutilizarea lenjeriilor de pat și a prosoapelor cu cel puțin 30 %.
	(b35) cel puțin 80 % (în funcție de cantitatea de substanță activă sau volumul achiziționat) din toți detergenții universali, detergenții menajeri, săpunurile și șampoanele folosite de unitatea de cazare turistică au primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE).

⁽¹⁾ Lenjeriile de pat confecționate dintr-un amestec bumbac-poliester au durabilitate mai mare și necesită mai puțină energie pentru spălare decât cele realizate din bumbac pur.

3.4.4. Optimizarea operațiunilor de spălătorie la scară redusă

Cea mai bună practică de management de mediu este de a achiziționa cele mai eficiente mașini de spălat centrifugat din punct de vedere al consumului de apă (și, prin urmare, din punct de vedere energetic), cele mai eficiente uscătoare de rufe din punct de vedere energetic (de exemplu, uscătoare cu pompe de căldură) și cele mai eficiente mașini de călcat, de a reutiliza apa de clătire și, în zonele cu deficit mare de apă, a primei ape de spălare după microfiltrare. De asemenea, cea mai bună practică este de a recupera căldura din apele reziduale și din aerul evacuat de sistemele de ventilație.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile care desfășoară operațiuni de spălătorie la fața locului, inclusiv pentru întreprinderile mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i30) consumul de apă pe kg de rufe (l/kg)	(b36) pentru spălătoriile la scară redusă, toate mașinile noi de spălat rufe de uz casnic au etichetă energetică UE cu rating A+++ și mașinile de spălat rufe comerciale au o medie a consumului de apă pentru spălat rufe ≤ 7 l/kg de rufe spălate.
(i31) consumul de energie pe kg de rufe (kWh/kg)	
(i32) procentul de detergenți de rufe care poartă eticheta ecologică (%)	
	(b37) totalul consumului de energie din procesul de spălare a rufelor la scară mică la fața locului $\leq 2,0$ kWh/kg de textile, pentru produse uscate și pentru produse de curățătorie finite.
	(b38) cel puțin 80 % din detergenții de rufe utilizați la scară redusă (în funcție de cantitatea de substanță activă sau volumul achiziționat) au primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE, Nordic Swan, Blaue Engel).

3.4.5. Optimizarea operațiunilor de spălătorie externalizate sau la scară largă

Cea mai bună practică de management de mediu este de a selecta un furnizor de servicii eficiente de spălătorie, care este certificat printr-o etichetă ecologică ISO de tip I ori care respectă criteriile unor astfel de etichete sau de a se asigura că operațiunile de spălătorie la scară largă efectuate la fața locului respectă astfel de criterii.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de mari dimensiuni cu operațiuni de spălătorie la scară largă efectuate la fața locului, precum și pentru operatori comerciali care furnizează servicii de spălătorie. De asemenea, cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru alte unități de cazare de toate dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici, în măsura în care criteriile sunt aplicabile pentru achizițiile ecologice de servicii de spălătorie.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i33) servicii de spălătorie care poartă eticheta ecologică (da/nu)	(b39) toate operațiunile de spălătorie externalizate sunt efectuate de un furnizor care a primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, Nordic Swan), iar toate operațiunile de spălătorie la scară largă efectuate la nivel intern sau operațiunile de spălătorie externalizate către furnizori de servicii necertificate respectă parametrii de referință relevanți.
(i30) consumul de apă pe kg de rufe (l/kg)	
(i31) consumul de energie pe kg de rufe (kWh/kg)	
(i32) procentul de detergenți de rufe care poartă eticheta ecologică (%)	(b40) consumul total de apă pe parcursul întregului ciclu de spălare a rufelor în cadrul unor operațiuni de spălătorie la scară largă este ≤ 5 l/kg rufe aferente serviciilor de cazare și ≤ 9 l/kg rufe aferente serviciilor de restaurant.

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
	(b41) consumul total de energie al procesului pentru produse finite și uscate ale operațiunilor de spălătorie la scară largă este $\leq 0,90$ kWh/kg rufe aferente serviciilor de cazare și $\leq 1,45$ kWh/kg rufe aferente serviciilor de restaurant.
	(b42) pentru operațiunile de spălătorie la scară largă, se utilizează exclusiv detergenți de rufe pentru uz profesional în conformitate cu o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE, Nordic Swan), aplicați în doze adecvate.

3.4.6. Optimizarea gestionării bazinelor

Cea mai bună practică de management de mediu este de a optimiza frecvența și calendarul spălării în contracurent pe baza scăderii presiunii mai degrabă decât pe bază de orare fixe, de a utiliza ozonizarea sau tratarea cu ultraviolete și controlul atent al dozării pentru a reduce la minimum clorurarea, precum și de a recupera căldura din aerul evacuat de sistemele de ventilație.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități care oferă servicii de cazare cu bazine de înot la fața locului, inclusiv pentru întreprinderile mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametrii de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i34) punerea în aplicare a unui plan de gestionare ecologică a bazinelor (da/nu)	(b43) punerea în aplicare a unui plan de eficiență pentru bazin și zonele de spa care include: (i) analiza comparativă a consumului specific de apă, energie și substanțe chimice în bazin și zonele de spa, exprimată per m ² de suprafață a bazinului și per oaspete-noapte; (ii) reducerea la minimum a consumului de clor prin optimizarea dozării și utilizarea unor metode de dezinfectare suplimentare precum ozonizarea și tratarea cu raze ultraviolete.
(i35) aplicarea ozonizării sau a tratării cu raze ultraviolete (da/nu)	

3.4.7. Reciclarea apei pluviale și a apei menajere

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala un sistem de recuperare a apei menajere care recuperează apa menajeră pentru utilizarea în procese din interior (de exemplu, tragerea apei pentru toalete) după tratare sau pentru procese exterioare (de exemplu, irigații) sau un sistem de colectare a apei pluviale care utilizează apă pluvială pentru scopuri interne.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate întreprinderile care oferă servicii de cazare. Sistemele de reciclare a apei pot fi instalate în timpul lucrărilor de construcții sau de renovări majore. Aplicabilitatea pentru întreprinderile mici poate fi limitată, având în vedere costul ridicat al investiției.

Indicator de performanță de mediu și parametrul de excelență asociat

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i36) punerea în aplicare a sistemului de reciclare a apei pluviale sau a apei menajere (da/nu)	(b44) instalarea unui sistem de reciclare a apei pluviale care alimentează cererea internă de apă și/sau a unui sistem de reciclare a apei menajere care alimentează cererea internă sau externă de apă.

3.5. Gestionarea deșeurilor și a apelor reziduale în unitățile de cazare

3.5.1. Prevenirea producerii de deșeuri

Cea mai bună practică de management de mediu este de a preveni generarea de deșeuri prin achiziții ecologice de produse, luând în considerare impactul ciclului de viață al produselor – de exemplu, prin evitarea articolelor de unică folosință (produse alimentare, săpunuri, șampoane) și prin achiziționarea de agenți de curățare în formă concentrată și în vrac – precum și prin gestionarea prudentă a volumelor de achiziții.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i37) generarea de deșeuri per oaspete-noapte (kg/oaspete-noapte)	(b45) cantitatea totală de deșeuri generate (sortate și nesortate) ≤ 0,6 kg/oaspete-noapte.

3.5.2. Sortarea deșeurilor și trimiterea la reciclare

Cea mai bună practică de management de mediu este de a furniza instalații de colectare separată a deșeurilor în cadrul unității, de a se asigura că există o procedură clară pentru sortarea deșeurilor și de a contracta servicii de reciclare relevante, cel puțin pentru deșeurile de sticlă, hârtie și carton, materiale plastice, metale și organice.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i38) procentul de deșeuri trimise pentru reutilizare și reciclare (%)	(b46) cel puțin 84 % din deșeuri, exprimate ca greutate, sunt trimise spre reciclare.
(i39) deșeuri nesortate generate per oaspete-noapte (kg/oaspete-noapte)	(b47) deșeuri nesortate trimise spre eliminare ≤ 0,16 kg/oaspete-noapte.

3.5.3. Tratarea apelor reziduale

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala un sistem de tratare a apelor reziduale la fața locului care tratează apele reziduale cel puțin la nivel secundar și terțiar și include cel puțin pretratarea pentru cernerea substanțelor solide și depunerea particulelor, procese urmate de tratarea biologică eficientă (de exemplu, într-un reactor de secvențiere a lotului) pentru a elimina o proporție ridicată de CCO, CBO, azot și fosfor din efluentul final. Nămolurile sunt tratate și eliminate într-un mod acceptabil pentru mediu.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unitățile de cazare de toate tipurile și dimensiunile care nu sunt conectate la o rețea de canalizare, inclusiv pentru întreprinderile mici.

Indicator de performanță de mediu și parametrul de excelență asociat

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i40) eficiența de eliminare a procesului de tratare a apelor reziduale la fața locului (de exemplu, % din CBO, CCO)	(b48) în cazul în care nu este posibil să se trimită apele reziduale pentru tratare centralizată, tratarea apelor reziduale la fața locului include pretratarea (sită/grătar, egalizare și sedimentarea) urmată de tratarea biologică cu îndepărtarea CBO ₅ > 95 %, nitrificare > 90 % și digestia anaerobă (în afara amplasamentului) a nămolului în exces.
(i41) concentrația în efluentul final (mg/l) (de exemplu, CBO, CCO, azot total, fosfor)	

3.6. Reducerea la minimum a consumului de energie în unitățile de cazare**3.6.1. Sisteme de monitorizare și gestionare a energiei**

Cea mai bună practică de management de mediu este de a desfășura un audit al consumului de energie și de a monitoriza consumul de energie în procesele și domeniile majore de consum de energie (și anume, sub-contorizare) pentru a identifica posibilitățile de îmbunătățire a eficienței și pentru a se asigura că toate echipamentele sunt întreținute prin inspecții periodice corespunzătoare ⁽¹⁾.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici. Sistemele extinse de subcontorizare și de gestionare a clădirilor nu sunt aplicabile unităților mici.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i42) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a energiei specific locației (da/nu)	(b49) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a energiei specific locației, care include: (i) sub-contorizarea și analiza comparativă a tuturor proceselor cu consum major de energie; (ii) calcularea și raportarea consumului de energie primară și a emisiilor de CO ₂ aferente. (b50) pentru clădirile existente, consumul final de energie pentru IVC (încălzire, ventilație și climatizare) și încălzirea apei ≤ 75 kWh sau consumul total final de energie ≤ 180 kWh, per m ² de suprafață încălzită și răcită per an.
(i43) consumul specific de energie (kWh/m ² an)	

3.6.2. Îmbunătățirea anvelopei clădirii

Pentru clădirile noi, buna practică de management de mediu este de a garanta că acestea sunt conforme cu cele mai înalte clase de eficiență energetică, cum ar fi standardele PassiveHouse și Minergie P ⁽²⁾. Pentru clădirile existente, buna practică de management de mediu este de a le moderniza pentru a reduce la minimum necesarul de energie pentru încălzire și răcire ⁽³⁾.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, în timpul construcției sau al renovării majore, precum și la selecția clădirilor pentru organizațiile care își închiriază spațiile comerciale. Posibilitatea întreprinderilor mici de a pune în aplicare cea mai bună practică de management de mediu poate fi limitată în cazul modernizării unei clădiri existente, având în vedere costul ridicat al investiției.

⁽¹⁾ Acest lucru poate fi realizat în cadrul punerii în aplicare a unui sistem de gestionare a energiei în conformitate cu ISO 50001.

⁽²⁾ PassiveHouse și Minergie P sunt două exemple de standarde de construcție foarte ambițioase din punct de vedere al performanței energetice. Cerințele acestora sunt descrise la adresa: http://www.passiv.de/en/02_informations/02_passive-house-requirements/02_passive-house-requirements.htm și http://www.minergie.ch/minergie_fr.html.

⁽³⁾ Bunele practici de management de mediu mai specifice privind îmbunătățirea anvelopei clădirii și, în sens general, a performanței de mediu a clădirilor sunt descrise în viitorul document de referință sectorial EMAS pentru sectorul construcțiilor.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i43) consumul specific de energie (kWh/m ² an)	(b50) pentru clădirile existente, consumul final de energie pentru IVC (încălzire, ventilație și climatizare) și încălzirea apei ≤ 75 kWh sau consumul total final de energie ≤ 180 kWh, per m ² de suprafață încălzită și răcită per an. (b51) pentru clădiri noi, performanța energetică nominală este conformă cu standardele Minergie P sau PassiveHouse sau echivalente.

3.6.3. Optimizarea sistemelor IVC

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum consumul de energie din sistemele IVC (încălzire, ventilație și climatizare), prin instalarea de produse cu clase superioare de etichetă energetică (după caz), controlul temperaturii pe zone și ventilație controlată cu recuperarea căldurii (în mod ideal, controlată de senzori de CO₂) și componente eficiente din punct de vedere energetic (de exemplu, ventilatoare acționate de motoare cu turație variabilă), precum și de a optimiza IVC în ceea ce privește anvelopa clădirii și caracteristicile sursei de energie.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici. Optimizarea deplină se poate realiza numai în timpul construcției sau al renovării majore, însă măsuri specifice pot fi puse în aplicare în orice moment.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i43) consumul specific de energie (kWh/m ² an)	(b50) pentru clădirile existente, consumul final de energie pentru IVC (încălzire, ventilație și climatizare) și încălzirea apei ≤ 75 kWh sau consumul total final de energie ≤ 180 kWh, per m ² de suprafață încălzită și răcită per an. (b51) pentru clădiri noi, performanța energetică nominală este conformă cu standardele Minergie P sau PassiveHouse sau echivalente.

3.6.4. Aplicații eficiente ale pompelor de căldură și încălzire/răcire geotermală

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala pompe de căldură eficiente (de exemplu, produse etichetate ecologic, produse cu clase superioare de etichetare energetică) pentru încălzire și răcire sau, dacă este posibil, răcirea apelor subterane.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile. În zonele urbane, ar putea să nu fie posibilă instalarea de sisteme de ape subterane în timpul construcției sau renovării majore. Pompele de căldură având ca sursă aerul sunt ușor de montat, dar ar putea să nu fie adecvate pentru climatele foarte reci. Aplicabilitatea acestei bune practici de management de mediu poate fi limitată pentru întreprinderile mici din cauza costurilor de investiții.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i43) consumul specific de energie (kWh/m ² an)	(b52) ori de câte ori este fezabil, se utilizează pompe de căldură având ca sursă apa și/sau încălzirea/răcirea geotermală în locul sistemelor de încălzire și răcire convenționale, iar pompele de căldură respectă criteriile privind eticheta ecologică a UE și clasele superioare de etichetare energetică.

3.6.5. Iluminatul eficient și echipamente electrice

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala sisteme de iluminat pe zone, cu LED-uri și lămpi fluorescente compacte de dimensiuni corespunzătoare și sisteme de iluminat cu control inteligent bazat pe mișcare, lumină naturală și timp. De asemenea, cea mai bună practică de management de mediu este de a optimiza modul de proiectare a clădirilor și amenajările interioare în ceea ce privește utilizarea luminii naturale, având în vedere impactul energetic al suprafețelor vitrate mari pentru încălzire și răcire. În ceea ce privește echipamentele electrice („bunuri albe” și electronice de larg consum), ori de câte ori este posibil, ar trebui să se aleagă produse cu eticheta ecologică a UE sau din clase superioare de etichetare energetică.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru unități de cazare de toate tipurile și dimensiunile, inclusiv pentru întreprinderile mici. În mod frecvent, lămpile fluorescente compacte și lămpile cu LED-uri pot înlocui direct lămpile cu incandescență și lămpile cu halogen. Modificarea clădirii pentru optimizarea utilizării luminii naturale este limitată la construcția inițială și la renovare.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i44) capacitatea de iluminat instalată (W/m ²)	(b53) capacitate de iluminat instalată ≤ 10 W/m ² .
(i45) consumul de energie specific iluminatului (kWh/m ² an)	(b54) consumul de energie pentru iluminat ≤ 25 kWh/m ² de suprafață de podea încălzită sau răcită pe an.
(i46) consumul total de energie electrică (kWh/m ² an)	(b55) consumul total de energie electrică ≤ 80 kWh/m ² de suprafață de podea încălzită sau răcită pe an.

3.6.6. Surse de energie regenerabile

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala echipamente pentru generarea de energie geotermală, solară sau eoliană la fața locului, atunci când este cazul, și de a achiziționa energie electrică de la un furnizor veritabil (și anume, verificabil, suplimentar) de energie electrică din surse regenerabile.

Aplicabilitate

Potențialul de a exploata anumite tehnologii de energie regenerabilă la fața locului depinde de factori specifici amplasamentului și locației, cum ar fi climă, umbră, spațiu disponibil etc. Investițiile în sisteme de energie din surse regenerabile în afara amplasamentelor pot fi efectuate de către orice organizație. Aplicabilitatea acestei bune practici de management de mediu poate fi limitată în cazul întreprinderilor mici atunci când implică perioade lungi de amortizare.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i11) procentul din consumul final de energie acoperit de energia din surse regenerabile produsă la fața locului (%)	(b56) echivalentul a 50 % din consumul energetic anual al unității de cazare este generat de surse regenerabile la fața locului sau de surse regenerabile de energie suplimentare verificabile în afara amplasamentului.
(i47) utilizarea creditelor certificate de energie din surse regenerabile (da/nu)	(b57) 100 % din energia electrică provine din surse de energie electrică regenerabile trasabile care nu sunt contabilizate deja de o altă organizație sau în cadrul mixului de producție medie națională de energie electrică sau care au mai puțin de doi ani.

3.7. Bucătării hoteliere și restaurante

3.7.1. Aprovizionarea ecologică cu produse alimentare și băuturi

Cea mai bună practică de management de mediu este de a evalua lanțurile de aprovizionare cu alimente și băuturi pentru a identifica localitățile cele mai afectate de poluare și punctele de control cheie, inclusiv selectarea produselor certificate ecologic și editarea meniurilor pentru a evita ingrediente deosebit de dăunătoare (de exemplu, specii de pește pe cale de dispariție și unele fructe care nu sunt de sezon), precum și de a asigura porționarea judicioasă a cărnii și a produselor lactate și disponibilitatea unor opțiuni vegetariene.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate bucătăriile. Bucătăriile din locații rurale se pot aproviziona cu produse alimentare la fața locului. Bucătăriile mai mari pot avea o influență mai puternică asupra furnizorilor. De asemenea, întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin cea mai bună practică de management de mediu.

Indicator de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i48) procentul de ingrediente certificate ecologic (în funcție de valoare) (%)	(b58) organizația este în măsură să furnizeze informații documentate, care includ cel puțin țara de origine, pentru toate ingredientele principale. (b59) cel puțin 60 % din produse alimentare și băuturi, în funcție de valoarea achizițiilor publice, sunt certificate ecologic (de exemplu, organice).

3.7.2. Gestionarea deșeurilor organice

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum deșeurile alimentare evitabile prin elaborarea și porționarea atentă a meniului și de a se asigura că toate deșeurile organice sunt separate și expediate pentru digestie anaerobă, dacă este disponibilă, sau, alternativ, pentru incinerare cu recuperarea energiei sau compostare la nivel local/la fața locului.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate bucătăriile. Opțiunea preferată de reciclare a deșeurilor, digestia anaerobă, ar putea să nu fie disponibilă în unele locații, caz în care deșeurile pot fi trimise pentru incinerare cu recuperarea energiei sau compostare. De asemenea, întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin această cea mai bună practică de management de mediu.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i49) generarea de deșeuri organice (kg per client al restaurantului)	(b60) ≥ 95 % din deșeurile organice sunt separate și deviate de la depozitarea în depozitele de deșeuri și, dacă este posibil, sunt trimise pentru digestie anaerobă.
(i50) procente de deșeuri organice trimise pentru digestie anaerobă, recuperare de energie alternativă, compostate la fața locului sau trimise pentru compostare (%)	(b61) cantitatea totală deșeuri organice generate $\leq 0,25$ kg per client al restaurantului și cantitatea de deșeuri care poate fi evitată $\leq 0,18$ kg per client al restaurantului.

3.7.3. Optimizarea operațiunilor de spălare a vaselor, de curățare și de preparare a alimentelor

Cea mai bună practică de management de mediu este de a selecta echipamente eficiente de spălare a vaselor, inclusiv robinete cu debit redus cu pulverizare de pre-clătire operate cu mecanisme de declanșare, mașini de spălat vase eficiente și vaporizatoare fără fire, precum și de a monitoriza și a analiza comparativ consumul de apă în zonele de bucătărie/restaurant.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate bucătăriile. Instalarea unor mașini de spălat vase mai eficiente poate fi viabilă din punct de vedere economic atunci când mașinile de spălat vase existente se apropie de sfârșitul duratei lor de viață sau au nevoie de reparații. De asemenea, întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin cea mai bună practică de management de mediu.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i51) consumul de apă al bucătăriei (l/client al restaurantului)	(b62) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a apei menajere care include monitorizarea și raportarea consumului total de apă al bucătăriei normalizat per client al restaurantului și identificarea de măsuri prioritare pentru a reduce consumul de apă.
(i52) procentul de produse chimice de curățare a bucătăriei și produse de spălat vasele cu etichetă ecologică (%)	
(i53) achiziții publice ecologice de echipamente de bucătărie eficiente (da/nu)	(b63) cel puțin 70 % din volumul achizițiilor de produse de curățare chimică (cu excepția detergenților pentru cuptoare) pentru spălarea vaselor și de curățenie sunt etichetate ecologic (de exemplu, eticheta ecologică a UE).

3.7.4. Optimizarea proceselor de gătit, ventilație și refrigerare

Cea mai bună practică de management de mediu este de a selecta aparate de gătit eficiente, inclusiv plite cu inducție și plite cu gaz cu senzori de control pentru oale, și echipamente de refrigerare eficiente, care utilizează agenți frigorigeni naturali precum amoniac și dioxid de carbon, precum și de a controla ventilația în funcție de cerere.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate bucătăriile. Instalarea de echipamente de gătit și de refrigerare mai eficiente poate fi viabilă din punct de vedere economic numai atunci când echipamentele existente se apropie de sfârșitul duratei de viață. Și întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin cea mai bună practică de management de mediu.

Indicator de performanță de mediu și parametrul de excelență asociat

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i54) consumul specific de energie per client al restaurantului (kWh/client al restaurantului)	(b64) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a energiei pentru gătit care include monitorizarea și raportarea consumului total de energie normalizat per client al restaurantului și măsurile prioritare de reducere a consumului de energie.

3.8. Campinguri**3.8.1. Educația ecologică a oaspeților**

Cea mai bună practică de management de mediu este de a oferi oaspeților educație interactivă la fața locului privind chestiuni legate de mediu, care să includă cursuri, trasee în natură sau mijloace de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon (biciclete, biciclete electrice).

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate campingurile și pentru alte tipuri de unități de cazare (în special, rurale). Aplicabilitatea celei mai bune practici de management de mediu poate fi limitată pentru întreprinderile mici cu resurse limitate.

Indicator de performanță de mediu și parametrul de excelență asociat

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i55) educația/informațiile privind mediul disponibile pentru oaspeți (da/nu)	(b65) întreprinderea care asigură servicii de cazare încurajează și facilitează comportamentul și activitățile responsabile din punct de vedere ecologic și oferă oaspeților educație ecologică prin cursuri și activități la fața locului.
(i56) mijloace de transport cu emisii reduse de dioxid de carbon (de exemplu, biciclete) sunt disponibile pentru oaspeți (da/nu)	

3.8.2. Managementul de mediu al spațiilor exterioare

Cea mai bună practică de management de mediu este de a maximiza biodiversitatea la fața locului prin plantarea de specii indigene și instalarea de pereți și acoperișuri maro sau verzi. Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum consumul de apă pentru irigații și de a utiliza apa menajeră sau apa pluvială. Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum poluarea luminoasă generată de iluminatul exterior (de exemplu, utilizând lămpi cu vapori de sodiu cu presiune joasă corect orientate) și de a reduce poluarea sonoră generată de evenimente în aer liber prin instalarea de bariere de zgomot și aplicarea de norme stricte de interdicție după o anumită oră pentru astfel de evenimente.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate campingurile și pentru alte tipuri de unități de cazare (în special, rurale), inclusiv pentru întreprinderile mici.

Indicator de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicator de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i4) punerea în aplicare a unui plan de gestionare a biodiversității (da/nu)	(b66) menținerea sau creșterea biodiversității la fața locului prin plantarea de specii indigene, crearea de refugii pentru speciile de animale locale și instalarea de „acoperișuri verzi” sau „acoperișuri maro”, acolo unde este posibil; și prin reducerea la minimum a utilizării de produse chimice, precum și a poluării luminoase și sonore.
	(b67) reducerea la minimum a poluării luminoase și a perturbării speciilor sălbatice prin instalarea de corpuri de iluminat dotate cu senzori sau cu un temporizator, eficiente și orientate în mod corespunzător pentru lumini exterioare care produc zero lumină ascendentă.
	(b68) reducerea la minimum a consumului de apă prin plantarea de specii indigene și mulcire și prin instalarea de sisteme de irigație controlată alimentate cu ape menajere, acolo unde este posibil.

3.8.3. Utilizarea eficientă a energiei în zona de camping și introducerea energiei din surse regenerabile

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum consumul de energie pentru încălzirea apei, IVC și iluminat prin instalarea de robinete cu debit redus, izolarea bună a clădirilor și utilizarea iluminatului fluorescent sau cu LED-uri și, de asemenea, de a instala capacități de producere de energie din surse regenerabile la fața locului (de exemplu, încălzirea apei cu energie solară). În plus, căldura poate fi recuperată din apa menajeră de la baie folosind o pompă de căldură.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate campingurile. Instalarea de tehnologii specifice pentru energie din surse regenerabile depinde de caracteristicile specifice amplasamentului. Întreprinderile mici pot să pună în aplicare în întregime cea mai bună practică de management de mediu.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametri de excelență
(i57) consumul de energie per oaspete-noapte (kWh/oaspete-noapte)	(b69) consumul specific de energie finală (cu excepția energiei din surse regenerabile produse la fața locului) este $\leq 2,0$ kWh/oaspete-noapte.
(i11) procentul din consumul final de energie acoperit de energia din surse regenerabile produsă la fața locului (%)	(b70) 100 % din energia electrică provine din surse regenerabile tratabile de energie electrică care nu sunt contabilizate deja de o altă organizație sau în cadrul mixului de producție medie națională de energie electrică sau care au mai puțin de doi ani.
(i47) utilizarea creditelor certificate de energie din surse regenerabile (da/nu)	

3.8.4. Utilizarea eficientă a apei în zona de camping

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum consumul de apă prin instalarea de dușuri și robinete cu debit redus, temporizatoare pentru duș și toalete cu debit redus al jetului de apă, toalete cu jet dublu și pisoare fără apă.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate campingurile. Întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin cea mai bună practică de management de mediu.

Indicatorii de performanță de mediu și parametri de excelență asociați

Indicatori de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i23) consumul de apă per oaspete-noapte (l/oaspete-noapte)	(b71) consumul total de apă ≤ 94 de litri per oaspete-noapte pentru terenuri de camping deplin deservite de patru și cinci stele și consumul de apă ≤ 58 de litri per oaspete-noapte pentru toate celelalte terenuri de camping.
(i25) debite la dușuri, robinete pentru baie, jet de apă la toalete și pisoare (l/min sau l/jet de apă).	

3.8.5. Reducerea la minimum a deșeurilor în zona de camping

Cea mai bună practică de management de mediu este de a reduce la minimum generarea de deșeuri reziduale prin punerea în aplicare a prevenirii generării de deșeuri, prin furnizarea de facilități convenabile de triere a deșeurilor la fața locului și prin contractarea de servicii de reciclare a deșeurilor.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu este aplicabilă pentru toate campingurile. Există mai puține posibilități de prevenire a generării de deșeuri decât în alte tipuri de cazare, întrucât majoritatea deșeurilor provin din achizițiile oaspeților. Întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin cea mai bună practică de management de mediu.

Indicator de performanță de mediu și parametrul de excelență asociat

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i39) deșeuri nesortate generate per oaspete-noapte (kg/oaspete-noapte)	(b72) cantitatea totală deșeuri reziduale trimise spre eliminare $\leq 0,2$ kg per oaspete-noapte.

3.8.6. Bazine naturale

Cea mai bună practică de management de mediu este de a instala un bazin natural sau de a transforma un bazin existent într-un bazin natural.

Aplicabilitate

Cea mai bună practică de management de mediu poate fi aplicată în toate campingurile și în alte tipuri de unități de cazare (în special rurale). Întreprinderile mici pot să pună în aplicare pe deplin cea mai bună practică de management de mediu.

Indicator de performanță de mediu și parametrul de excelență asociat

Indicator de performanță de mediu	Parametru de excelență
(i58) instalarea unui bazin natural (da/nu)	(b73) bazinul (bazinele) de la fața locului includ(e) sisteme naturale de filtrare pe bază de plante pentru a obține un grad de purificare a apei conform standardelor de igienă impuse.

4. INDICATORI-CHEIE DE PERFORMANȚĂ DE MEDIU RECOMANDAȚI SPECIFICI SECTORULUI

Următorul tabel conține o selecție de indicatori-cheie de performanță de mediu pentru organizațiile din sectorul turismului. Aceștia constituie un subset al tuturor indicatorilor menționați în capitolul 3. Tabelul este împărțit în șase secțiuni; prima secțiune conține indicatorii aplicabili pentru toți actorii din sector (soluții transversale), în timp ce fiecare dintre următoarele secțiuni corespunde câte unuiia dintre principalii actori vizați de prezentul document de referință sectorial (administratorii destinației turistice, tur-operatori și agenții de turism, cazare, bucătării hoteliere și de restaurant și campinguri).

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
SOLUȚII TRANSVERSALE					
1. Punerea în aplicare a unui sistem de management de mediu	(da/nu)	Indicatorul arată dacă organizația pune în aplicare un sistem de management de mediu. Indicatorul poate fi utilizat de toți actorii din sectorul turismului (și anume, administratorii destinației turistice, tur-operatorii, furnizorii de servicii de cazare, furnizorii de produse alimentare și băutură, operatorii de transport, furnizorii de activități).	per sit (poate fi agregat la nivel de organizație)	toți	Se utilizează indicatori adecvați pentru a monitoriza în permanență toate aspectele relevante ale performanței de mediu, inclusiv aspecte indirecte și mai dificil de măsurat, cum ar fi consecințele asupra biodiversității. (cea mai bună practică de management de mediu 3.1.1) Toți membrii personalului au primit informații cu privire la obiectivele de protecție a mediului și cursuri de formare cu privire la acțiunile relevante de management de mediu. (cea mai bună practică de management de mediu 3.1.1) Cele mai bune practici de management de mediu sunt puse în aplicare, acolo unde este cazul. (cea mai bună practică de management de mediu 3.1.1)
2. Procentul de produse și servicii care respectă anumite criterii de mediu	%	Indicatorul se referă la evaluarea lanțului de aprovizionare, pe baza selectării de produse/servicii care respectă anumite criterii și certificări de mediu (de exemplu, eticheta ecologică a UE).	per sit (poate fi agregat la nivel de organizație)	toți	Organizația a aplicat abordarea bazată pe ciclul de viață pentru a identifica principalele opțiuni de îmbunătățire pentru toate lanțurile principale de aprovizionare, având în vedere localitățile afectate puternic de poluare. (cea mai bună practică de management de mediu 3.1.2) ≥ 97 % din produsele chimice (în funcție de cantitatea de substanță activă sau volumul achiziționat) utilizate în spații hoteliere și de restaurant sunt certificate în conformitate cu o etichetă ecologică ISO de tip I (sau se poate dovedi că sunt cea mai ecologică opțiune disponibilă). (cea mai bună practică de management de mediu 3.1.2) ≥ 97 % din întreaga cantitate de lemn, hârtie și carton achiziționată de unitățile de cazare și restaurante este reciclată sau certificată ecologic (cu etichetă ecologică, FSC, PEFC). (cea mai bună practică de management de mediu 3.1.2)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
ADMINISTRATORII DESTINAȚIEI TURISTICE					
1. Punerea în aplicare a unui plan privind destinația turistică durabilă	(da/nu)	Indicatorul arată dacă administratorul destinației pune în aplicare un plan privind destinația turistică durabilă care abordează principalele provocări de mediu din cadrul destinației, acoperă întreaga zonă a destinației și coordonează toți actorii relevanți implicați.	destinație	toți	Punerea în aplicare a unui plan privind destinația turistică care: (i) acoperă întreaga zonă a destinației turistice; (ii) implică coordonarea între toate entitățile guvernamentale și private relevante; (iii) abordează principalele provocări de mediu din cadrul destinației. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.1)
2. Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a biodiversității	(da/nu)	Indicatorul se referă la punerea în aplicare a unui plan de gestionare a biodiversității la destinație.	destinație	biodiversitate	Reducerea la minimum și compensarea oricărei biodiversități dislocate prin dezvoltarea turismului, astfel încât biodiversitatea la nivelul destinației să fie menținută sau sporită în zone de mare valoare naturală și sporită în zonele degradate. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.2)
3. Consumul zilnic de apă per oaspete	l/oaspete-zi	Cantitatea de apă folosită în medie de fiecare oaspete la destinație.	destinație	apă	Consumul mediu de apă al turistului ≤ 200 litri per oaspete-zi. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3)
4. Procentul de ape reziduale trimise pentru tratare secundară sau terțiară	%	Procentul din apele uzate generate la destinație care sunt tratate prin tratare secundară sau terțiară în timpul sezonului turistic de vârf.	destinație	apă	Serviciile, inclusiv de transport public, de alimentare cu apă, de tratare a apelor reziduale și de reciclare a deșeurilor, sunt concepute pentru a face față vârfului de cerere și pentru a asigura durabilitatea turismului pe teritoriul destinației turistice. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3) ≥ 95 % din apele reziduale produse la destinația turistică beneficiază cel puțin de un tratament secundar sau terțiar pentru descărcarea în ape receptoare sensibile, inclusiv în timpul sezonului turistic de vârf. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
5. Procentul de deșeuri municipale solide trimise pentru reciclare sau digestie anaerobă	%	Procent de deșeuri municipale solide colectate la destinație care sunt trimise pentru reciclare sau digestie anaerobă.	destinație	apă	≥ 95 % din deșeurile municipale solide sunt deviate de la depozitarea la groapa de gunoi și trimise pentru reciclare sau digestie anaerobă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3)
6. Procentul de călătorii efectuate cu mijloace de transport public, pe jos și cu bicicleta în cadrul destinației de către turiști	%	Procentul de călătorii în cadrul unei destinații efectuate cu mijloace de transport public, pe jos și cu bicicleta de către turiști.	destinație	emisii	Serviciile, inclusiv de transport public, de alimentare cu apă, de tratare a apelor reziduale și de reciclare a deșeurilor, sunt concepute pentru a face față vârfului de cerere și pentru a asigura durabilitatea turismului pe teritoriul destinației turistice. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3) Transportul public, mersul pe jos și mersul cu bicicleta reprezintă ≥ 80 % din deplasările efectuate de către turiști în cadrul destinațiilor urbane. (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3)
7. Procentul din cererea finală de energie acoperită de energia din surse regenerabile produsă la fața locului	%	Raportul dintre energia din surse regenerabile produsă la fața locului, la destinație și cererea totală de energie a destinației exprimată ca energie finală.	destinație	emisii	— (cea mai bună practică de management de mediu 3.2.3)

TUR-OPERATORII ȘI AGENȚIILE DE TURISM

1. Emisii de gaze cu efect de seră specifice sectorului transporturilor	kg CO ₂ /pasager-km	Consumul de combustibil/energie al aeronavelor, autobuzelor, autocarelor și trenurilor sub controlul tur-operatorilor este monitorizat și se solicită date corespunzătoare pentru furnizorii de servicii de transport subcontractate.	flota de aeronave/parcul auto al organizației	eficiența energetică eficiența materialelor emisii	Tur-operatorii nu oferă zboruri spre: (i) destinații situate la o distanță mai mică de 700 km; (ii) destinații situate la o distanță de până la 2 000 km pentru o ședere cu o durată mai mică de opt zile, sau destinații situate la o distanță mai mare de 2 000 km pentru o ședere cu o durată mai mică de 14 de zile. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.1) Flota de aeronave a tur-operatorului atinge o medie a consumului specific de combustibil ≤ 2,7 litri per 100 pasageri-km. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.1)
---	--------------------------------	---	---	--	---

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
					Consumul mediu de combustibil al parcului de autocare sau autobuze este $\leq 0,75$ litri per 100 pasageri-km și cel puțin 90 % din parcul de vehicule este conform cu norma EURO V sau funcționează pe bază de sisteme alternative de combustibil. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.1)
2. Procentul emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transporturi compensate cu credite de carbon certificate	%	Procentul emisiilor de CO ₂ compensate prin achiziționarea de credite de carbon certificate. Pentru compensarea emisiilor din sectorul aviației, ar trebui să se aplice un factor indice de forțare radiativă.	flota de aeronave/parcul auto al organizației	eficiența energetică eficiența materialelor emisiile	Emisiile de gaze cu efect de seră generate de transporturi din toate pachetele vândute sunt compensate automat prin investirea directă în proiecte de evitare a emisiilor de gaze cu efect de seră sau prin achiziționarea de credite de carbon certificate. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.1)
3. Procentul de furnizori de servicii de cazare (în funcție de oaspete-nopti sau valoare vândută) care respectă criteriile specifice de mediu	%	Indicatorul ia în considerare standardele de mediu certificate de un terț (de exemplu, eticheta ecologică a UE, Nordic Swan), precum și respectarea anumitor cerințe.	organizație	toți	≥ 90 % din furnizorii de servicii de cazare, pe baza valorii vânzărilor sau a șederilor peste noapte, respectă un set de cerințe de mediu (de preferință recunoscute prin certificarea furnizată de către un terț). (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.2)
4. Procentul de servicii care fac obiectul îmbunătățirii ecologice în cadrul destinației	%	Indicatorul se referă la procentul de servicii la a căror îmbunătățire tur-operatorul a contribuit în fiecare dintre principalele sale destinații.	destinație și organizație	toți	Tur-operatorul stimulează îmbunătățirea ecologică a destinației prin: (i) îmbunătățirea performanței lanțului de aprovizionare; (ii) influențarea gestionării destinației; (iii) programe de îmbunătățire directă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.3)
5. Procentul de circuite durabile de prim rang (de exemplu, cu etichetă ecologică) vândute (în funcție de valoare)	%	Procentul, în funcție de valoare, de circuite durabile de prim rang (de exemplu, eticheta ecologică austriacă pentru pachetele turistice) din totalul circuitelor vândute de tur-operator.	organizație	toți	Tur-operatorul promovează pachete de turism durabil în materiale publicitare tradiționale. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.4) Pachetele turistice durabile de prim rang (de exemplu, eticheta ecologică austriacă pentru pachetele turistice) reprezintă o cotă ≥ 10 % din vânzări. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.4)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
					<p>Tur-operatorul utilizează metode de comunicare și comercializare eficiente pentru a încuraja alegeri mai durabile în procesul de selecție a pachetelor turistice. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.4)</p> <p>Tur-operatorul oferă tuturor clienților săi informații specifice fiecărei destinații și informații care vizează creșterea gradului de sensibilizare pentru promovarea unui comportament durabil la destinație. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.4)</p>
6. Consumul de hârtie per client	g/client	Cantitatea de hârtie utilizată per client.	organizație	eficiența materialelor deșeuri emisii	Articolele de birou și materialele promoționale sub formă tipărită: (i) se evită ori de câte ori este posibil; (ii) se utilizează 100 % hârtie reciclată sau certificată ecologic (de exemplu, cu etichetă ecologică, FSC, PEFC); (iii) sunt imprimate utilizând servicii de tipărire certificate ecologic (de exemplu, EMAS, ISO 14001). (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.5)
7. Certificarea ecologică a hârtiei și a activității de tipărire	(da/nu)	Indicatorul se referă la faptul dacă hârtia utilizată este certificată ecologic (de exemplu, eticheta ecologică a UE, FSC) și a fost tipărită utilizând servicii de tipărire certificate ecologic.	organizație	eficiența materialelor deșeuri	Articole de birou și materiale promoționale sub formă tipărită: (i) se evită ori de câte ori este posibil; (ii) se utilizează 100 % hârtie reciclată sau certificată ecologic (de exemplu, cu etichetă ecologică, FSC, PEFC); (iii) sunt imprimate utilizând servicii de tipărire certificate ecologic (de exemplu, EMAS, ISO 14001). (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.5)
8. Emisii specifice de CO ₂ din operațiuni administrative și activități de vânzare cu amănuntul	kg CO ₂ / client kg CO ₂ / m ² · an	Indicatorul măsoară cantitatea de CO ₂ care rezultă din activitățile de vânzare cu amănuntul și administrative. Acesta poate fi exprimat ca emisii per client sau emisii per spațiu comercial și spațiu de birouri și an.	organizație	emisii	Se pun în aplicare planuri de gestionare a energiei și a gazelor cu efect de seră și se raportează energia și emisiile de gaze cu efect de seră generate de activitățile administrative și de vânzare cu amănuntul, exprimate sub forma pe m ² de spațiu de birouri și spațiu comercial pe an și pe client. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.5)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
9. Consumul anual de apă în clădirile de birouri per angajat	l/angajat·an	Indicatorul se referă la consumul anual de apă în clădirile de birouri, împărțit la numărul de angajați care lucrează în clădirile respective.	organizație	apă	Consumul de apă ≤ 2,0 m ³ per angajat pe an. (cea mai bună practică de management de mediu 3.3.5)

CAZARE

1. Consumul de apă pe oaspete-noapte	l/oaspete-noapte	Consumul de apă se măsoară în spațiile de cazare pe parcursul unui an, normalizat per număr de nopți petrecute de oaspete. Consumul de apă pentru marile bazine de înot sau restaurante care deserveșc un număr mare de nerezidenți poate fi exclus din indicatorul pentru analiza comparativă a serviciului de cazare.	pe hotel sau echivalent (poate fi agregat la nivel de organizație) sub-contorizarea zonelor de cazare	apă	Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a apei specific locației care să includă: (i) sub-contorizarea și analiza comparativă a tuturor proceselor și domeniilor majore de consum de apă; (ii) inspecția și întreținerea periodică a aparatelor și a „punctelor de scurgere” din sistemul de apă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.1) Consumul total de apă ≤ 140 (l/oaspete-noapte în hoteluri complet deservite și ≤ 100 l/oaspete-noapte în unități de cazare în care majoritatea băilor sunt utilizate în comun, de exemplu, cămine pentru tineri). (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.1)
2. Cantitatea de rufe generată pe oaspete-noapte	kg rufe/oaspete-noapte	Cantitatea totală de rufe generate per oaspete-noapte. Indicatorul este influențat de rata de reutilizare, cantitatea, dimensiunea și densitatea materialelor textile.	per spațiu	apă eficiența energetică	Reducerea volumului de rufe prin reutilizarea lenjeriilor de pat și a prosoapelor cu cel puțin 30 %. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.3)
3. Consumul de produse chimice de curățat și de spălat vase în ceea ce privește ingredientele active, pe oaspete-noapte	g /oaspete-noapte	Indicatorul include toate produsele chimice de curățat și spălat vase (cu excepția detergenților de rufe, a detergenților speciali și a produselor chimice pentru bazine). Cantitatea care trebuie raportată se referă la ingredientele active.	per spațiu	deșeuri	Consumul de produse chimice de curățat și de spălat vase (cu excepția detergenților de rufe, a detergenților speciali și a produselor chimice pentru bazine) ≤ 10 grame de ingrediente active pe oaspete-noapte. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.3)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
4. Procentul de produse chimice și de materiale textile cu etichetă ecologică ISO de tip I	%	Procentul de produse chimice cu etichetă ecologică ISO de tip I (pentru operațiunile de curățare, săpunuri, șampoane, etc.) și de materiale textile utilizate.	per spațiu	deșeuri	Cel puțin 80 % (în funcție de cantitatea de substanță activă sau volumul achiziționat) din toți detergenții universali, detergenții menajeri, săpunurile și șampoanele folosite de unitatea de cazare turistică au primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE). (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.3)
5. Consumul de apă per kg de rufe	l/kg de rufe	Indicatorul măsoară consumul de apă pentru întregul ciclu de spălare per kg de rufe.	per cantitatea de rufe utilizate de unitatea de cazare	apă	Pentru spălătorile la scară redusă, toate mașinile noi de spălat rufe de uz casnic au etichetă energetică UE cu rating A+++ și mașinile de spălat rufe comerciale au o medie a consumului de apă pentru spălat rufe ≤ 7 l/kg de rufe spălate. Consumul total de apă pe parcursul întregului ciclu de spălare a rufelor în cadrul unor operațiuni de spălătorie la scară largă este ≤ 5 l/kg rufe aferente serviciilor de cazare și ≤ 9 l/kg rufe aferente serviciilor de restaurant. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.5).
6. Consumul de energie per kg de rufe	kWh/kg rufe	Indicatorul măsoară consumul de energie pentru întregul ciclu de spălare per kg de rufe.	per cantitatea de rufe utilizate de unitatea de cazare	eficiența energetică	Totalul consumului de energie din procesul de spălare a rufelor la scară mică la fața locului este $\leq 2,0$ kWh/kg de textile, pentru produse uscate și pentru produse de curățătorie finite. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.4). Consumul total de energie al procesului pentru produse finite și uscate ale operațiunilor de spălătorie la scară largă este $\leq 0,90$ kWh/kg rufe aferente serviciilor de cazare și $\leq 1,45$ kWh/kg rufe aferente serviciilor de restaurant. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.5)
7. Procentul de detergenți de rufe care poartă eticheta ecologică	%	Procentul de detergenți de rufe care poartă eticheta ecologică utilizați în operațiuni de spălătorie.	per cantitatea de rufe utilizate de unitatea de cazare	deșeuri	Cel puțin 80 % din detergenții de rufe utilizați la scară redusă (în funcție de cantitatea de substanță activă sau volumul achiziționat) au primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE, Nordic Swan, Blaue Engel). (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.4).

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
					Pentru operațiunile de spălătorie la scară largă, se utilizează exclusiv detergenții de rufe pentru uz profesional în conformitate cu o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, eticheta ecologică a UE, Nordic Swan), aplicați în doze adecvate. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.5)
8. Serviciu de spălătorie cu etichetă ecologică	(da/nu)	Indicatorul se referă la contractarea unui furnizor extern de servicii de spălătorie în conformitate cu o etichetă ecologică ISO de tip I.	pentru fiecare furnizor de servicii de spălătorie utilizate de unitatea de cazare	apă eficiența energetică	Toate operațiunile de spălătorie externalizate sunt efectuate de către un furnizor care a primit o etichetă ecologică ISO de tip I (de exemplu, Nordic Swan), iar toate operațiunile de spălătorie la scară largă efectuate la nivel intern sau operațiunile de spălătorie externalizate către furnizori de servicii necertificate respectă parametrii de referință relevanți. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.5)
9. Punerea în aplicare a unui plan de gestionare ecologică a bazinelor	(da/nu)	Punerea în aplicare a unui plan de gestionare ecologică a bazinelor include monitorizarea consumului de apă, energie și substanțe chimice.	per spațiu	apă eficiența energetică eficiența materialelor	Punerea în aplicare a unui plan de eficiență pentru bazin și zonele de spa care include: (i) analiza comparativă a consumului specific de apă, energie și substanțe chimice în bazin și zonele de spa, exprimată per m ² de suprafață a bazinului și per oaspete-noapte; (ii) reducerea la minimum a consumului de clor prin optimizarea dozării și utilizarea unor metode de dezinfectare suplimentare precum ozonizarea și tratarea cu ultraviolete. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.6)
10. Punerea în aplicare a unui sistem de reciclare a apei pluviale sau a apei menajere	(da/nu)	Indicatorul arată dacă este instalat și utilizat un sistem care folosește apa menajeră pentru scopuri interne sau externe (de exemplu, irigații) sau care folosește apă pluvială pentru scopuri interne (de exemplu, apă la toalete).	per spațiu la nivelul organizației: % din spații	apă	Instalarea unui sistem de reciclare a apei pluviale care alimentează cererea internă de apă și/sau a unui sistem de reciclare a apei menajere care alimentează cererea internă sau externă de apă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.4.7)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
11. Generarea de deșeuri per oaspete-noapte	kg/oaspete-noapte	Indicatorul se referă la cantitatea totală de deșeuri generate (sortate și nesortate). Scopul este de a evalua eficacitatea măsurilor de prevenire a producerii de deșeuri (de exemplu, reutilizare).	per hotel sau echivalent (poate fi agregată la nivel de organizație) per zonă-sursă (de exemplu, bucatărie, menaj)	deșeuri eficiența materialelor	Cantitatea totală de deșeuri generate (sortate și nesortate) este $\leq 0,6$ kg/oaspete-noapte. (cea mai bună practică de management de mediu 3.5.1)
12. Procentul de deșeuri trimise spre reciclare	%	Indicatorul arată cantitatea de deșeuri (exprimată ca greutate) care sunt colectate separat și trimise spre reciclare.	cel puțin per hotel sau echivalent (poate fi agregat la nivel de organizație)	deșeuri eficiența materialelor	Cel puțin 84 % din deșeuri, exprimate ca greutate, sunt trimise spre reciclare. (cea mai bună practică de management de mediu 3.5.2)
13. Deșeuri nesortate generate per oaspete-noapte	kg/oaspete-noapte	Indicatorul măsoară cantitatea de deșeuri generate nesortate (care nu sunt trimise spre reciclare).	per hotel sau echivalent (poate fi agregat la nivel de organizație)	deșeuri eficiența materialelor	Cantitatea de deșeuri nesortate trimise spre eliminare este $\leq 0,16$ kg per oaspete-noapte. (cea mai bună practică de management de mediu 3.5.2)
14. Eficiența eliminării în cadrul procesului de tratare a apelor reziduale la fața locului	eliminare % din CBO ₅ , CCO, azot total, fosfor total concentrația în efluentul final a CBO ₅ , CCO, azot total, fosfor total (mg/l)	Indicatorul se referă la performanța sistemelor de tratare a apelor reziduale la fața locului (dacă există).	per hotel sau echivalent	deșeuri apă	În cazul în care nu este posibil să se trimită apele reziduale pentru tratare centralizată, tratarea apelor reziduale la fața locului include pretratarea (sită/grătar, egalizare și sedimentarea) urmată de tratarea biologică cu îndepărtarea CBO ₅ > 95 %, nitrificare > 90 % și digestia anaerobă (în afara amplasamentului) a nămolului în exces. (cea mai bună practică de management de mediu 3.5.3)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
15. Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a energiei specific locației	(da/nu)	Indicatorul arată dacă este pus în aplicare un plan de gestionare a energiei specific locației care include sub-contorizarea tuturor proceselor cu un consum major de energie și dacă se calculează și se raportează consumul de energie primară și emisiile de CO ₂ aferente.	per hotel sau echivalent și la nivelul organizației (valoare agregată)	eficiența energetică	Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a energiei specific locației care include: (i) sub-contorizarea și analiza comparativă a tuturor proceselor cu consum major de energie; (ii) calcularea și raportarea consumului de energie primară și a emisiilor de CO ₂ aferente. (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.1)
16. Consumul specific de energie	kWh/m ² · an	Consumul total de energie pe unitatea de suprafață și pe an în termeni de energie finală. Nu trebuie să fie scăzută energia din surse regenerabile produsă la fața locului. În cazurile în care energia termică și energia de răcire pot fi separate de alte procese energetice, este recomandat ca acestea să fie raportate separat.	per hotel sau echivalent și la nivelul organizației (valoare agregată)	eficiența energetică	Pentru clădirile existente, consumul final de energie pentru IVC (încălzire, ventilație și climatizare) și încălzirea apei este ≤ 75 kWh sau consumul total final de energie este ≤ 180 kWh per m ² de suprafață încălzită și răcită per an. (cele mai bune practici de management de mediu 3.6.1, 3.6.2 și 3.6.3) Pentru clădirile noi, performanța energetică nominală este conformă cu standardele Minergie P sau Passive-House sau echivalente. (cele mai bune practici de management de mediu 3.6.2 și 3.6.3) Ori de câte ori este fezabil, se utilizează pompe de căldură având ca sursă apa și/sau încălzirea/răcirea geotermală în locul sistemelor de încălzire și răcire convenționale, iar pompele de căldură respectă criteriile privind eticheta ecologică a UE. (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.4) Consumul total de energie electrică este ≤ 80 kWh/m ² an (suprafață de podea încălzită sau răcită). (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.5)
17. Capacitatea de iluminat instalată	W/m ²	Capacitatea de iluminat instalată pentru a răspunde necesităților de iluminare per unitate de suprafață.	per hotel sau echivalent	eficiența energetică	Capacitate de iluminat instalată este ≤ 10 W/m ² . (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.5) Consumul de energie pentru iluminat este ≤ 25 kWh/m ² an (suprafață de podea încălzită sau răcită). (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.5)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
		O alternativă bună pentru indicatorul tehnic este lumen/m ² , dar performanța de mediu este legată mai degrabă de puterea instalată măsurată în W/m ² .			Consumul total de energie electrică este ≤ 80 kWh/m ² an (suprafață de podea încălzită sau răcită). (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.5)
18. Procentul din consumul final de energie acoperit de energia din surse regenerabile produsă la fața locului	%	Raportul dintre energia din surse regenerabile produsă la fața locului la unitatea de cazare și consumul total de energie al unității în termeni de energie finală.	per hotel sau echivalent și la nivelul organizației (valoare agregată)	eficiența energetică	Echivalentul a 50 % din consumul energetic anual al unității de cazare este generat de surse regenerabile la fața locului. (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.6)
19. Utilizarea creditelor certificate de energie din surse regenerabile	(da/nu)	Indicatorul arată dacă unitatea de cazare achiziționează energie din surse regenerabile certificate din afara amplasamentului (de exemplu, energie electrică din surse regenerabile). Certificarea trebuie să se asigure că energia din surse regenerabile achiziționată nu este contabilizată deja de o altă organizație sau în cadrul mixului de producție medie națională de energie electrică.	per hotel sau echivalent și la nivelul organizației (valoare agregată)	eficiența energetică	100 % din energia electrică provine din surse de energie electrică regenerabile trasabile care nu sunt contabilizate deja de o altă organizație sau în cadrul mixului de producție medie națională de energie electrică sau care au mai puțin de doi ani. (cea mai bună practică de management de mediu 3.6.6)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
RESTAURANTE ȘI BUCĂTĂRII HOTELIERE					
1. Procentul de ingrediente certificate ecologic (în funcție de valoare)	%	Indicatorul se referă la ingredientele certificate în conformitate cu standardele de mediu relevante (de exemplu, organice, MSC).	per ingredient esențial achiziționat (pot fi agregate la nivel de organizație)	toți	Organizația este în măsură să furnizeze informații documentate, care includ cel puțin țara de origine, pentru toate ingredientele principale. (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.1) Cel puțin 60 % din produse alimentare și băuturi, în funcție de valoarea achizițiilor, sunt certificate ecologic (de exemplu, organice). (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.1)
2. Generarea de deșeuri organice per oaspete al restaurantului	kg/client al restaurantului	Cantitatea totală de deșeuri organice generate împărțită la numărul de mese servite (clienți ai restaurantului).	per bucătărie sau hotel (poate fi agregată la nivel de organizație)	deșeuri eficiența materialelor	Cantitatea totală de deșeuri organice generate este $\leq 0,25$ kg per client al restaurantului și cantitatea de deșeuri care poate fi evitată este $\leq 0,18$ kg per client al restaurantului. (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.2)
3. Procente de deșeuri organice trimise pentru digestie anaerobă, recuperare de energie alternativă, compostate la fața locului sau trimise pentru compostare	%	Restaurantele și bucătăriile hoteliere ar trebui să raporteze separat cantitățile de deșeuri organice trimise pentru digestie anaerobă, recuperare de energie alternativă, compostate la fața locului sau trimise spre compostare, ca procente din cantitatea totală de deșeuri organice generată.	per bucătărie sau hotel (pot fi agregate la nivel de organizație)	deșeuri eficiența materialelor	≥ 95 % din deșeurile organice sunt separate și deviate de la depozitarea în depozitele de deșeuri și, dacă este posibil, sunt trimise pentru digestie anaerobă sau recuperarea de energie alternativă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.2)
4. Consumul de apă la bucătărie per oaspete la restaurant	l/oaspete la restaurant	Raportul dintre volumul total de apă consumat la bucătărie și numărul de mese servite (clienți ai restaurantului).	cel puțin per bucătărie sau hotel (poate fi agregat la nivel de organizație) per proces	apă eficiența energetică	Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a apei menajere care include monitorizarea și raportarea consumului total de apă al bucătăriei normalizat per client al restaurantului și identificarea de măsuri prioritare pentru a reduce consumul de apă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.3)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
		Diverse procese contribuie la consumul de apă și, în mod ideal, monitorizarea ar trebui să se efectueze la nivel de proces (spălat vase, robinete, mașini de gătit cu aburi etc.).			
5. Procentul de produse chimice de curățare a bucătăriei și de produse de spălat vasele cu etichetă ecologică	%	Indicatorul raportează procentul de produse chimice de curățare a bucătăriei și de produse de spălat vasele cu etichetă ecologică ISO de tip I.	per spațiu	deșeuri	Cel puțin 70 % din volumul achizițiilor de produse de curățare chimică (cu excepția detergenților pentru cup-toare) pentru spălarea vaselor și de curățenie sunt etichetate ecologic (de exemplu, eticheta ecologică a UE). (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.3)
6. Consumul specific de energie per client al restaurantului	kWh/client al restaurantului	Consumul total de energie al bucătăriei, împărțit la numărul de mese servite. Indicatorul include toate sursele de energie (de exemplu, electricitate, gaz natural, GPL). Diverse procese contribuie la consumul de energie și, în mod ideal, monitorizarea ar trebui să se efectueze la nivel de proces (gătit, refrigerare și spălat vase etc.).	cel puțin per bucătărie sau hotel (poate fi agregat la nivel de organizație) per proces	eficiența energetică	Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a energiei pentru gătit care include monitorizarea și raportarea consumului de energie normalizate per total de bucătărie, restaurant, clienți și identificarea priorităților în ceea ce privește măsurile de reducere a consumului de energie. (cea mai bună practică de management de mediu 3.7.4)
CAMPINGURI					
1. Educație/informații privind mediul disponibile pentru oaspeți (da/nu)	(da/nu)	Indicatorul se referă la disponibilitatea, de exemplu, a informațiilor privind opțiunile de mobilitate cu un impact scăzut asupra mediului (cum ar fi biciclete, transport public, vehicule electrice), furnizarea de cursuri care abordează aspecte de mediu și plimbări în natură.	per teren de camping	toți	Întreprinderea care asigură servicii de cazare încurajează și facilitează comportamentul și activitățile responsabile din punct de vedere ecologic și oferă oaspeților educație ecologică prin cursuri și activități la fața locului. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.1)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
2. Punerea în aplicare a unui plan de gestionare a biodiversității	(da/nu)	Indicatorul se referă la punerea în aplicare a unui plan de gestionare a biodiversității în zona de camping.	per teren de camping	biodiversitate	<p>Mentținerea sau creșterea biodiversității la fața locului prin plantarea de specii indigene, crearea de refugii pentru speciile de animale locale și instalarea de „acoperișuri verzi” sau „acoperișuri maro”, acolo unde este posibil; și prin reducerea la minimum a utilizării de produse chimice, a poluării luminoase și sonore. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.2)</p> <p>Reducerea la minimum a poluării luminoase și a perturbării speciilor sălbatice prin instalarea de corpuri de iluminat dotate cu senzori sau cu un temporizator, eficiente și orientate în mod corespunzător pentru lumini exterioare care produc zero lumină ascendentă. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.2)</p> <p>Reducerea la minimum a consumului de apă prin plantarea de specii indigene și mulcire și prin instalarea de sisteme de irigație controlată alimentate cu ape menajere, acolo unde este posibil. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.2)</p>
3. Consumul de energie specific per oaspete-noapte	kWh/oaspete-noapte	<p>Consumul total de energie în zona de camping per oaspete-noapte în termeni de energie finală.</p> <p>Trebuie precizat clar dacă energia din surse regenerabile produsă la fața locului este inclusă sau nu în această valoare, iar acesta poate fi exprimată, de asemenea, separat în orice caz.</p> <p>Energia utilizată în interiorul clădirilor și în bucătării poate fi exprimată, de asemenea, separat în kWh/m² · an și kWh/client al restaurantului.</p>	per teren de camping (poate fi agregat la nivel de organizație) per proces	eficiența energetică	Consumul specific de energie finală (cu excepția energiei din surse regenerabile produse la fața locului) este ≤ 2,0 kWh/oaspete-noapte. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.3)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
4. Procentul din consumul final de energie acoperit de energia din surse regenerabile produsă la fața locului	%	Indicatorul se calculează ca procentul final din consumul de energie care provine din energia din surse regenerabile produsă la fața locului.	per teren de camping (poate fi agregat la nivel de organizație) per proces	eficiența energetică	— (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.3)
5. Utilizarea creditelor certificate de energie din surse regenerabile	(da/nu)	Indicatorul arată dacă unitatea de cazare achiziționează energie din surse regenerabile certificate din afara amplasamentului (de exemplu, energie electrică din surse regenerabile). Certificarea trebuie să se asigure că energia din surse regenerabile achiziționată nu este contabilizată deja de o altă organizație sau în cadrul mixului de producție medie națională de energie electrică.	per teren de camping (poate fi agregat la nivel de organizație) per proces	eficiența energetică	100 % din energia electrică provine din surse regenerabile trasabile de energie electrică care nu sunt contabilizate deja de o altă organizație sau în cadrul mixului de producție medie națională de energie electrică sau care au mai puțin de doi ani. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.3)
6. Consumul de apă per oaspete-noapte	l/oaspete-noapte	Consumul de apă se măsoară în zona de camping pe parcursul unui an, fiind împărțit la numărul de oaspeți-noapte. Consumul de apă pentru marile bazine de înot sau restaurantele care deservește un număr mare de nerezidenți poate fi exclus din indicatorul pentru analiza comparativă a serviciului de cazare.	per teren de camping (poate fi agregat la nivel de organizație)	apă	Consumul total de apă este ≤ 94 litri per oaspete-noapte pentru terenuri de camping deplin deservite de patru și cinci stele și consumul de apă este ≤ 58 litri per oaspete-noapte pentru toate celelalte terenuri de camping. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.4)

Indicator	Unitate comună	Scurtă descriere	Nivelul minim recomandat de monitorizare	Indicator de bază asociat în conformitate cu anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 (secțiunea C.2)	Parametru de excelență și cele mai bune practici de management de mediu asociate
7. Cantitatea de deșeuri nesortate generate per oaspete-noapte	kg/oaspete-noapte	Indicatorul măsoară cantitatea de deșeuri nesortate generate.	cel puțin per teren de camping sau echivalent (poate fi agregată la nivel de organizație)	deșeuri eficiența materialelor	Cantitate totală de deșeuri reziduale trimise spre eliminare este $\leq 0,2$ kg per oaspete-noapte. (cea mai bună practică de management de mediu 3.8.5)